

Jurnal Post-Israelian

Nr. 78

**BYE... BYE...
ISRAEL**

Invidie

Emelihter Kihleng *

pentru Rita

El se întoarce în atolul său
unde femeile încă merg fără sutiene
iar bărbații poartă pantaloni lungi
pentru a răspândi cuvântul lui Dumnezeu.

"Gata cu voyerismul", i-am spus.
"Hey aloo, acolo nici măcar nu au telefoane,
nu-i așa?" , mă întreabă prietenul meu.
"Ba da! Și au și internet!"
"Serios?"
"Da, doar că nu poartă chiloți sau
deodorant", spun eu.
Râdem de insulari cu râsul nostru enervant.

Norocul lor.

Note

"Această poezie se bazează pe o conversație pe care am avut-o cu un prieten drag cu ani în urmă. El vorbește despre numeroasele stereotipuri pe care oamenii de pe insula Guam din Pacific, un teritoriu american, le au despre "insulele exterioare" din Micronezia. Eu sunt din ceea ce unii oameni din Guam ar numi o "insulă exterioară", Pohnpei, la trei ore de avion. Cu toate acestea, există insule exterioare în Yap, unde locuitorii insulei sunt poate mai puțin influențați de America și/sau de globalizare și poartă propriile lor haine, iar pentru mine, acest lucru este ceva frumos. Sub umor se ascunde invidia".
-Emelihter Kihleng*

* Emelihter Kihleng este poetă din Insulele Pacificului și autoarea cărții My Urohs (Kahuaomānoa Press, 2008). Beneficiară a unor burse și rezidențe de la Muzeul de Artă

din Denver, Muzeul de peste mări din Bremen, MARKK, și Universitatea din Hawai din Mānoa, ea locuiește în Guam, un teritoriu american.

ASINDETE

Elsa Tofan Dorval

sticlele umplute cu nisip au devenit cărămizi, într-un context axiomatic cu funcție de recuperare, ca o minge medicinală căzută pe partea cu mâner singura legătură cu forța în desfășurare pe care nu o vei putea simți, nici atinge

evenimentele prescrise au anulat dovezi și simțiri (este numai în mintea ta), între tine și ele, o lesă extensibilă fără piedică alergă după bățul aruncat, câine al atâtor suverani, mirosind semnalul de primejdie obiectivă, preventiv devenită epinefrină

acarienii de casă caută să depună ultimele ouă pe fața rigidă, dar condițiile necesare, căldura și umiditatea, nu pot fi îndeplinite gazda de odinioară devenind un celom ostil concretizat după atâta mobilizare în valuri de frig, codul care închide ermetic, sistemul

uită-te la tine. un animal fără pereche, o disjuncție osoasă, întreruperea seriei unui raționament în care nu ai crezut. o poveste surprinzătoare. în care nu ai crezut. nu ai putut face diferența între ce s-ar fi spus și reflectarea justă, dar conform algoritmului

ai apărut, ai încercat, ai dispărut.

Mistrețul cu colți de argint *

Un prinț din Levant îndrăgind vânătoarea
prin inimă neagră de codru trecea.
Croindu-și cu greu prin hățişuri cărarea,
cânta dintr-un flaut de os și zicea:

- Veniți să vânăm în păduri nepătrunse
mistrețul cu colți de argint, fioros,
ce zilnic își schimbă în scorburi ascunse
capita și blana și ochiul sticlos...

- Stăpâne, ziceau servitorii cu goarne,
mistrețul acela nu vine pe-aici.
Mai bine s-abatem vânatul cu coarne,
ori vulpile roșii, ori iepurii mici...

Dar prințul trecea zâmbitor înainte
privea printre arbori atent la culori,
lăsând în culcuș căprioara cuminte
și linxul ce râde cu ochi sclipitori.

Sub fagi el dădea buruiana-ntr-o parte:
- Priviți cum se-nvârte făcându-ne semn
mistrețul cu colți de argint, nu departe:
veniți să-l lovim cu săgeata de lemn!...

- Stăpâne, e iarba foșnind sub copaci,
zicea servitorul privindu-l isteț.
Dar prințul răspunse întorcându-se: - Taci...
Și iarba sclipea ca un colț de mistreț.

Sub ulmi, el zorea risipite alaiuri:
- Priviți cum pufnește și scurmă stingher,
mistrețul cu colți de argint, peste plaiuri:
veniți să-l lovim cu săgeata de fier!...

- Stăpâne, e apa jucând sub copaci,
zicea servitorul zâmbind îndrăzneț.

Dar prințul răspunse întorcându-se: - Taci...
Și apa sclipea ca un colț de mistreț.

Sub brazi, el striga îndemnându-i spre creste:
- Priviți unde-și află odihnă și loc
mistrețul cu colți de argint, din poveste:
veniți să-l lovim cu săgeata de foc!...

- Stăpâne, e luna lucind prin copaci,
zicea servitorul râzând cu dispreț.
Dar prințul răspunse întorcându-se: - Taci...
Și luna sclipea ca un colț de mistreț.

Dar vai! Sub luceferii palizi ai bolții
cum sta în amurg, la izvor aplecat,
veni un mistreț uriaș, și cu colții
îl trase sălbatic prin colbul roșcat.

- Ce fiară ciudată mă umple de sânge,
oprind vânătoarea mistrețului meu?
Ce pasăre neagră stă-n lună și plânge?
Ce veștedă frunză mă bate mereu?...

- Stăpâne, mistrețul cu colți ca argintul,
chiar el te-a cuprins, grohăind, sub copaci.
Ascultă cum latră copoi gonindu-l...
Dar prințul răspunse-ntorcându-se: - Taci.

Mai bine ia cornul și sună întruna.
Să suni până mor, către cerul senin...
Atunci asfinți după creștete luna
și cornul sună, însă foarte puțin.

** thanks to Cezara Mucenic a dear friend*

Astăzi ne despărțim

Astăzi nu mai cântăm, nu mai zâmbim.
Stând la început de anotimp fermecat,
astăzi ne despărțim
cum s-au despărțit apele de uscat.

Totul e atât de firesc în tăcerea noastră.
Fiecare ne spunem: - Așa trebuie să fie ...
Alături, umbra albastră

pentru adevăruri gândite stă mărturie.

Nu peste mult, tu vei fi azurul din mări,
eu voi fi pământul cu toate păcatele.
Păsări mari te vor căuta prin zări
ducând în gușă mireasma, bucatele.

Oamenii vor crede că suntem dușmani.
Între noi, lumea va sta nemișcată
ca o pădure de sute de ani
plină de fiare cu blana vărgată.

Nimeni nu va ști că suntem tot atât de aproape
și că seara, sufletul meu,
ca țărmașul care se modelează din ape,
ia forma uitată a trupului tău ...

Astăzi nu ne sărutăm, nu ne dorim.
Stând la început de anotimp fermecat,
astăzi ne despărțim
cum s-au despărțit apele de uscat.

Nu peste mult, tu vei fi cerul răsfrânt,
eu voi fi soarele negru, pământul.
Nu peste mult are să bată vânt.
Nu peste mult are să bată vântul ...

Marcel Lupu

În amurg

E tristă casa în amurg.
Stropii din streșină se scurg
Și prin perdele se strecoară
Lumina palidă de-afară.
Iar muzica, o melodie,
Te umple doar de nostalgie.
Lumina ce se pierde-n zare,
Umbre de pomi cad pe cărare,
Flori cu corole aplecate,
Foșnitul frunzelor uscate
Cuvintele spuse în șoapte

Toate se pregătesc de noapte.
Va fi o noapte înstelată
Luna pe ceruri instalată,
Va lumina, lumină rece
Ca de neon. Ne va petrece
Dealungul orelor de veghe
Cu sunete de doină veche.

Dumitru Ichim

PSALM ÎN DUH DE KOH-I-NOOR

Menit fu koh-i-noor-ul, rival să n-aibă-n
geme,
Cleștarelor genunii prădându-le răsfațul,
Dar, mai presus, e duhu-i ce nu-nserează-n
vreme,
Ce doar poetu-i știe blestemul și ospățul.
Lumina-n lăcrimare rodindu-și diamantul,
Ești umbră-n stih cu timpul, veciilor
iscoada,
În zodiac de poker schimbi cartea și
amantul,
Ca șalul de pe umeri mai crin decât zăpada.
De te-am iubit? Știu codrii, apus din moarte
furu-l!
Țesându-te ecouri, din catifea, de psalmă,
Suflarea-mi dând, viață să-ți aibă
koh-i-noor-ul,
Ce-a străbătut tristețea adverbului prin
palmă.
Aripile de flutur ți le-am lăsat, ca faur,
Vor fi în veac frumoase sub acu-mi lung, de
aur!

Cultura americană în plină expansiune.

Instituțiile clasice se micșorează. Dar mii de mici actori din domeniul muzicii, al editurilor și al artelor promovează o nouă eră de aur a artei.

de Ted Gioia, via Max Tzinman

Autorul a făcut parte din sistem - cu tot felul de afiliere instituționale sofisticate. Dar le-a lăsat în urmă pentru a urmări cea mai bună poziție. Acum este un freelancer și un iubitor de cultură care se dedică muzicii, filmelor, cărților, televiziunii, artelor vizuale și oricărui alt lucru care ne face inima să tresară.

El declară astfel:

Îmi pasă de mai mult decât de artă. Vreau, de asemenea, să încurajez un ecosistem cultural sănătos care să permită oamenilor creativi să se dezvolte. Poate de aceea sunt neliniștit. Iată raportul meu despre situația în care ne aflăm astăzi. Cred că faptele s-ar putea să vă surprindă.

- Prima revelație: Chiar suntem într-o perioadă de boom. Cel puțin, cifrele sunt uriașe:
- sută de mii de melodii sunt încărcate zilnic pe platformele streaming.
- În ultimul an, 1,7 milioane de cărți au fost autopublicate.
- În fiecare minut, 2.500 de videoclipuri sunt încărcate pe Youtube.

Există acum 3 milioane de podcasturi - și anul trecut au fost lansate 30 de milioane de episoade de podcast.

- Aproximativ 86% dintre tineri își doresc să crească și să devină influenți, iar aceștia contribuie la aceste cifre impresionante.

În urmă cu o sută de ani, voi nu aveți nici măcar un radio. Chiar anul trecut, credeți că TikTok este o bomboană mentolată. Și acum uitați-vă la toate aceste cifre mari.

Măsurătorile pentru cultura noastră nu au fost niciodată. . ei bine, nu au fost niciodată mai mari.

Și asta e doar ceea ce fac oamenii. Trebuie să adăugăm și toate chestiile robotice. Acum avem muzică, scris și artă vizuală de la inteligența artificială - și aceasta poate crea teoretic un număr infinit de lucrări.

Toată lumea poate avea propriul cântec tematic. Sau să primească un poem personalizat de la ChatGPT. Sau dacă doriți o pictură a lui Biden în stilul lui Rembrandt, AI poate livra și asta. Cultura noastră este una a abundenței și a gratificării instantanee.

Doriți o pictură cubistă a navei spațiale Star Trek? Este a ta, prietene. Niciodată nu a mai fost atât de multă cultură disponibilă pentru atât de mulți oameni la un cost atât de mic.

Există doar o mică problemă.

Unde este publicul? Oferta de cultură este imensă și în creștere. Dar partea de cerere a ecuației este urâtă.

În multe cazuri - abonamente la ziare, achiziții de albume, vânzări de bilete la film etc. - sunt în scădere sau chiar în colaps.

Pentru ca lectura să înflorească, de exemplu, este nevoie de o cultură care să promoveze cititul de cărți. Dar cei mai mulți oameni trăiesc fericiți fără hârtie reciclată. Ca urmare, doar 28 de titluri s-au vândut în peste 500.000 de exemplare anul trecut - și opt dintre ele au fost scrise de același scriitor de romane de dragoste.

Banii în domeniul muzical sunt și mai alunecoși. Lista muzicienilor cu cele mai mari venituri de anul trecut este plină de artiști care fie au scăpat de cataloagele lor de melodii - au ajuns pe listă prin vânzarea către corporații și fonduri de investiții - fie au avut afaceri secundare în alte industrii. Poți fi cel mai bun muzician de pe planetă, dar tot trebuie să vinzi adidași, cosmetice sau tequila pentru a avea mari venituri.

Sigur, există un număr mic de concerte de performanță foarte bine plătite, dar fii pregătit să mergi în Dubai sau Las Vegas pentru a ridica acele cecuri de plată supradimensionate. Desigur, poți face ceva grozav, cum ar fi să vă instalați pe Broadway, dar fiți atenți la prețul билетelor.

În ce lume nebună trăim! Dacă ești un muzician bogat, cântă și pentru cei bogați. Toți ceilalți pot să uite de spectacole pe viu. Dar, cumva, asta nu mi se pare corect.

În această cultură stratificată, milioane de melodii sunt lansate, dar recompensele

merg la câteva zeci de superstaruri. Orice altceva se pierde în zgomot. Este o cultură făcută de elite, în beneficiul elitelor.

Desigur, nimic din toate acestea nu ar trebui să fie surprinzător. Decalajul uriaș dintre cerere și ofertă a fost creat în mod deliberat de către liderii infrastructurii noastre culturale. Ei acordă subvenții pentru a crea mai multe cântece, poezii, piese de teatru și cărți. Dar nu le pasă câtuși de puțin de construirea unui public inteligent și cu discernământ pentru cultură.

Dar la ce bun să finanțezi mai multe cântece dacă nimeni nu le ascultă?

Construirea unui public este o muncă grea și nu este un lucru care să facă obiectul unui comunicat de presă elegant. Obții un statut în industria culturală dacă te întâlnești cu artiști celebri. Și dacă le dai destui bani, ei chiar vin la petrecerea ta.

Dar hai să ne întoarcem și să ne uităm la cei din public. Este interesante să vedem ce fac ei de fapt. Consumatorii de cultură au atât de multe opțiuni din care pot alege - deci ce aleg?

Adevărul brutal este că există un ocean de lucruri acolo, dar consumatorii îl sorb cu un pai îngust.

Poți spune multe despre viitor dacă te uiți la adolescenți. Ceea ce ne spun aceste date este că ei aleg o platformă web - de multe ori doar una - și aceasta devine prisma lor pentru a evalua întreaga lume.

Unul dintre marii câștigători în acest caz este YouTube. Este atât de omniprezent încât s-ar putea ca în curând să avem nevoie de programe anti-adictive pentru dependenții de YouTube.

TikTok este cealaltă "picătură îngustă" în cultura de astăzi - și acest lucru este deosebit de îngrijorător. TikTok transformă totul în bomboane de mărimea unei mușcăături. Sondajele arată că adolescenții îl îmbrățișează în primul rând pentru attributele sale comice și trăsnete, iar regula pentru a avea succes pe platformă este "fă-ți TikTok-urile cât mai scurte posibil".

Ce se întâmplă dacă o întreagă generație ignoră ziarele, periodicele și cărțile - și alte lucruri plictisitoare, cum ar fi prietenii și relațiile - pentru a experimenta lumea și ofertele sale culturale în acest context infantilizant?

Trebuie să ne confruntăm cu acest public, fie că ne place sau nu. Aceasta este partea crucială a ecuației, cea a cererii. Cu siguranță nu ducem lipsă de cântece, articole sau podcast-uri, așa că haideți să ne concentrăm eforturile pentru a crea un public cu discernământ pentru aceste oferte. Un cetățean mai avizat din punct de vedere cultural nu este doar o afacere bună pentru lumea artelor; este, de asemenea, sănătos pentru societate.

Dar cine va întreprinde acest proiect vital?

Cei mai evidenți salvatori sunt acele întreprinderi culturale uriașe - companii precum Disney, Universal Music Group sau Fox Corp. Dar acestea urmăresc exact abordarea opusă. Ei sunt cei mai precauți și mai puțin dispuși la riscuri din întregul ecosistem cultural.

Nimeni nu a făcut mai mult pentru a crea o cultură stagnantă decât directorul general al firmei Disney, Bob Iger, care a stabilit cursul pentru secolul XXI cu patru achiziții:

- Disney a achiziționat Pixar pentru 7,4 miliarde de dolari în 2006.
- Disney a achiziționat Marvel pentru 4 miliarde de dolari în 2009.
- Disney a achiziționat Lucasfilm - și profitabila franciză Star Wars - pentru 4 miliarde de dolari în 2012.
- Disney a achiziționat 20th Century Fox pentru 71 de miliarde de dolari în 2019, oferindu-i controlul asupra a tot ce e legat de la The Simpsons la X-Men.

Afacerea Disney, construită anterior pe creativitate și pe idei noi și îndrăznețe, era acum doar o umbrelă pentru regurgitarea dividendelor de la mărci cunoscute. Aceste povești încercate și adevărate sunt văzute ca fiind câștigătoare sigure. Nimeni nu mai trebuie să își asume vreodată riscul de a face ceva îndrăzneț și original.

Recent, Disney a anunțat 7.000 de concedieri - și pe bună dreptate. Fluxul de numerar al Disney a fost de 3,6 miliarde de dolari în 2020, dar numai 1 miliard de dolari anul trecut. Prețul acțiunilor a scăzut cu 46% față de vârf. Achizițiile au dus la o datorie enormă. O afacere sigură nu mai este atât de sigură.

Ar fi bine ca oamenii să iubească filmele cu super-eroi Marvel - altfel toată această strategie de refacere și relansare se va prăbuși la pământ. Între timp, este posibil ca Disney să fi rămas fără obiective de achiziție interesante.

Și există un risc real ca Disney însuși să fie achiziționat de Apple. Nu aș plânge pentru asta - cum ar putea cineva să gestioneze această afacere cu mai puțină imaginație decât echipa executivă în funcție? Dar ideea ca Hollywood-ul să devină o filială a Silicon

Valley este deranjantă din multe puncte de vedere.

Între timp, Netflix, cândva o persoană care își asumă riscuri, imită acum abordarea Disney. Vrea să își cumpere propriile francize de povești - deși este nevoit să se mulțumească cu mici resturi.

Lucrul amuzant este că acest lucru se întâmplă de fapt, dar fără prea multă fanfară.

Toată atenția se concentrează asupra reducerii de personal - cu disponibilizări sau înghețarea angajărilor la Disney, The Washington Post, NPR, Facebook, Google, BuzzFeed și o mulțime de alte întreprinderi din domeniul media și al divertismentului. Dar lumea culturii alternative este înfloritoare.

Acolo se întâmplă viitorul chiar acum. Prin cultură alternativă mă refer la lucruri

precum podcasturi, albume Bandcamp, canale YouTube, Substacks și diverse alte platforme emergente. Unele dintre acestea nu sunt doar în creștere, ci cresc exponențial.

Luăți în considerare faptul că există în prezent 36 de canale YouTube cu peste 50 de milioane de abonați - fiecare dintre acestea are mult mai multă acoperire decât orice casă de discuri sau ziar.

În comparație, New York Times are doar 9 milioane de abonați. Aceasta este o picătură de apă în comparație cu MrBeast**), care gestionează mai mult de o duzină de canale YouTube cu aproximativ 200 de milioane de abonați - și care are acum videoclipurile sale traduse în spaniolă, hindi, portugheză și rusă.

Nici eu nu aș fi înțeles amploarea acestui lucru dacă nu aș fi fost pe Substack. Dar în majoritatea zilelor am impresia că am nimerit, din întâmplare, pe o rachetă care decolează spre ceruri. Așa mă simt când conduc un Substack*) de succes. Diferența dintre micșorarea instituțiilor tradiționale și creșterea rapidă a celor alternative nu ar putea fi mai mare.

Oamenii sunt șocați de ideea că MrBeast poate avea de 20 de ori mai multă acoperire decât cel mai mare ziar din lume. Dar și mai șocant este faptul că această schimbare culturală se află încă în faza incipientă. Încă nu ați văzut nimic, oameni buni. Și toate acestea se întâmplă mult mai repede decât își dau seama majoritatea oamenilor - în special cei care trăiesc în interiorul lumii instituționalizate a întreprinderilor culturale moștenite.

Mr.Beast acumulează încă un milion sau mai mulți abonați în fiecare săptămână. Oamenii au fost uimiți în 2019, când a anunțat că fiecare dintre videoclipurile sale a obținut peste 10 milioane de vizualizări. Dar uitați-vă la performanța sa din ultimele 12 luni:

Este doar o chestiune de timp până când va începe să lanseze noi spectacole de muzică. Iar când o va face, va fi o forță mai mare decât Sony și Universal Music Group la un loc. Ar putea chiar să înființeze un club de carte sau un studio de film. Nu râdeți; așa va arăta viitorul.

Dar, bineînțeles, Mr.Beast este doar un exemplu. Există o sută de alte povești de succes pe care le-aș putea evidenția în cultura alternativă. Cei mai mulți dintre acești oameni își păstrează datele de măsurare private, așa că nu putem decât să intuim dimensiunea și creșterea lor. Dar cifrele sunt probabil ciudate.

Și asta nu include sutele de start-up-uri care încearcă să revitalizeze cultura noastră. În fiecare săptămână aud de la un antreprenor care vrea să ajute muzicienii (sau alți creativi) să câștige mai mulți bani și să aibă mai multe oportunități.

Nu toate aceste start-up-uri vor avea succes. De fapt, majoritatea vor eșua. Dar câteva vor prospera. Și, pe baza relațiilor mele cu ei, vor fi de partea artistului individual, nu a corporației sau a instituției uriașe.

Pot toate acestea să ne transforme cultura? Simplul fapt este că deja a făcut-o. Și va continua să o facă într-un ritm accelerat. Acești oameni și platforme alternative reprezintă singura forță de dezvoltare a publicului cu adevărat de succes în cultura contemporană. Prin comparație, eforturile

tuturor celorlalți sunt minuscule - chiar și ale unor instituții prestigioase precum Universitatea Harvard și The New York Times.

Acum să trecem la marea întrebare: chiar ne dorim ca independenței ca Mr.Beast să modeleze viitorul culturii noastre?

Aceasta este o chestiune complexă. Răspunsul meu este că merităm o cultură în care există sute sau mii de organizații care se ocupă de dezvoltarea publicului și de sensibilizare.

Nu vreau să scap de Mr.Beast. Vreau doar ca mulți alți oameni să facă ceva comparabil. Și aș vrea ca oamenii cu buzunare adânci să joace un rol în acest sens.

Sigur, se simte bine să dai un milion de dolari unui artist celebru. Dar ar fi mai bine să găsim o modalitate de a aduce muzica bună - și scrisul și filmul și pictura etc. - la un milion de oameni.

Nici nu ar trebui să fie nevoie să spun toate acestea. Oamenii din aceste instituții moștenite ar fi trebuit să își dea seama deja de acest lucru. Dacă nu o fac, se vor trezi în curând că operează într-o cameră cu ecou în scădere.

Acest lucru se întâmplă deja. Dar problema cu camerele de ecou este că oamenii rareori îți spun adevărul în interiorul acestor bastioane ale gândirii de grup. Între timp, cu fiecare zi care trece, oamenii adevărați din lumea reală vă iau din ce în ce mai puțin în serios.

*) **Substack** este o platformă online americană care oferă o infrastructură de publicare, plată, analiză și design pentru a

susține buletinele de știri pe bază de abonament. Aceasta permite scriitorilor să trimită buletine digitale direct abonaților. Fondată în 2017, Substack are sediul central în San Francisco.

***) Jimmy Donaldson (născut la 7 mai 1998), cunoscut mai bine sub numele de **Mr.Beast**, este YouTuber și filantrop american. El este creditat cu pionieratul unui gen de videoclipuri YouTube care se axează pe cascadorii costisitori. Canalul său YouTube a ajuns la 130 de milioane de abonați în ianuarie 2023, devenind astfel al patrulea cel mai urmărit producător de pe platformă.

Traducere și note AG

Clelia Ifrim

Apă și foc

Cuvintele umede
caută cuvintele umede
și pasărea-fluierar
se-ntoarce dintre stele,
stea,

Cuvintele mici
caută cuvintele mari
și steaua se scufundă-ncet
în inima păsării-fluierar.

*

Water and fire

The wet words are looking
for the wet words.
The piper-bird returned

from the kingdom of the stars,
as a star.

The little words are looking
for the great words
and the star is sinking lightly
in the heart of the piper-bird.

(din cartea „Ziua când mă voi reîntoarce
Acasă” / *The Day when I will return
Home* editura Oscar Print , București,
2022)

Sofia Gelman

Oameni suntem *

În ultima vreme când amenințările se
țin lanț, când specialiști din diverse
domenii țin să atragă atenția asupra
unor urmări nefaste în ipoteza în care
reforma preconizată de guvern se va fi
votat - la ora la care redactez aceste
rânduri - premierul face abstracție de
ele și înaintează pe drumul său. Aș vrea
să vă prezint o paralelă între situația
complicată în care ne aflăm și anecdota
legată de un bun prieten de-al meu
potrivit căreia, deși știa prea bine cât
de nociv este fumatul, a declarat ferm
și concis în repetate rânduri: „toată
lumea îmi spune să mă las de fumat dar
eu am ambiție și nu mă las...”

* mai bine mai târziu decât niciodată...

Nicolas Lellouche

Elon Musk cere ca Bing ChatGPT să fie închis, deoarece îl consideră periculos

Prezentat adesea ca fiind unul dintre fondatorii OpenAI, compania din spatele ChatGPT, Elon Musk se opune totuși în mod oficial agentului conversațional, pe care îl acuză că cenzurează ideile de dreapta. Pe Twitter, el atacă acum implementarea Microsoft, despre care spune că nu este "sigură".

Contrar a ceea ce se spune, Elon Musk nu este creatorul ChatGPT. Deși a fost unul dintre fondatorii OpenAI, care la vremea respectivă era o companie non-profit, Elon Musk a părăsit-o în 2018, la trei ani de la înființare, din cauza multiplelor neînțelegeri. Prin urmare, el nu a fost prezent la nașterea ChatGPT și nici la transformarea OpenAI într-o companie "plafonată cu scop lucrativ", ceea ce a dus la evaluarea și asocierea acesteia la Microsoft.

Are Elon Musk remușcări? De la apariția ChatGPT, la sfârșitul anului 2022, neo-patronul Twitter nu a încetat să vorbească de rău despre chatbot, pe care îl consideră periculos, în special din cauza a ceea ce el consideră a fi „cenzura anumitor idei de dreapta” (un discurs pe care îl cunoaștem bine de pe Twitter). După ce Microsoft a integrat ChatGPT în Bing, Elon Musk a devenit și mai sever și pledează chiar pentru oprirea proiectului, care la ora actuală nu este "sigur".

Și dacă Elon Musk avea dreptate?

Cum să interpretăm lupta lui Elon Musk împotriva ChatGPT? Deși este dificil să intrăm în mintea miliardarului, totul sugerează că acesta nutrește o aversiune față de echipa de conducere a OpenAI, ceea ce îi influențează în mod evident opiniile, în timp ce ChatGPT este un succes uriaș și fascinează întreaga planetă.

Elon Musk scrie adesea pe Twitter că a creat OpenAI în scopuri non-profit pentru a nu lăsa Google singur pe această nișă și că utilizarea lui de către Microsoft ar fi azi o distragere a atenției de la scopul său inițial. Există cu siguranță ceva adevăr în frustrarea sa, dar ne putem imagina cu adevărat că Musk nu ar fi făcut același lucru dacă ar fi rămas?

De rea credință sau nu, multe dintre problemele semnalate de Elon Musk sunt reale. În timp ce în ziua de azi ChatGPT este fascinant, experiențele noastre cu agentul conversațional Bing de la Microsoft dovedesc că inteligența artificială minte foarte mult, ba chiar uneori devine agresivă și pretinde că este umană. Aceste comportamente nu sunt normale și dovedesc că creativitatea ChatGPT cuplată cu un motor de căutare pe internet, nu este perfect supravegheată de Microsoft. Elon Musk are dreptate atunci când denunță o IA fără nicio reglementare. Omul de afaceri denunță, de asemenea, tratamentul presei care face haz de excesele lui Bing, în timp ce el le consideră periculoase.

Elon Musk s-a temut întotdeauna de inteligența artificială. Deși se declară entuziasmat de progresele tehnologice pe care aceasta le face posibile, el a prezentat adesea acest progres ca fiind "cel mai mare risc pentru civilizația noastră", așa cum a făcut la o conferință din Dubai, pe 15

februarie. Ar trebui oare ca Microsoft să țină cont de sfatul său până când va putea gestiona mai bine ChatGPT?

Traducere – Amalia Achard

APRECIERI

David Kimel

“Din Lumea Largă”

David Kimel, o prezență fermecătoare, în viață și în scris, face parte dintr-o generație educată, care își folosește cunoștințele acumulate, hrănite de curiozitatea de a înțelege lumea, încercând astfel să îi dea sens. Observant și sensibil, domnul Kimel abordează subiecte diverse, de la scrierile pe vase de lut, găsite în latină și greacă, prin Oltenia, la scrierile religioase de la mănăstirile românești medievale, până la îngrijorările recente despre libertatea individuală, precum și rolul transformator al tehnologiei (ce poate controla atât individul cât și întreaga societate). Scriitorul abordează un ton obiectiv, căutător, cercetător, având un ochi "*keen*" pentru amănuntul semnificativ – de fapt este în căutarea semnificației, al sensului ultim, revelator de direcții de viitor. Autorul adoptă o atitudine responsabilă, care învață din

trecut și extrapolează lecțiile învățate într-un viitor ce pare tulbure.

Din multe teme abordate, menționez doar câteva: Cum vor învăța tinerii noștri istoria?, și ce lecții vor mai extrage din ea? Apoi, imaginea unui copac de la marginea străzii ce fusese afectat de tehnologie, fără ca el să bănuiască măcar... Atenție! - ne spune domnul Kimel. Venit în lumea nouă cu experiența urmărilor comuniste, scriitorul vede o tendință tot mai problematică legată de faptul că anumiți ochi electronici adună informații despre noi la fiecare colț de stradă, fără să ne ceară voie, interferând cu viața noastră privată. Sunt semnale de alarmă trase responsabil de către scriitor și vin nu doar din lecturi, ci și din experiențele sale de viață, precum și a celor dinaintea lui, din care-a învățat și învață. David Kimel nu uită, mai mult, domnia sa ajunge să extragă din aceasta ne-uitare concluzii educate la întrebări semnificative, ce duc la răspunsuri pline de miez.

Vorbim de un om crescut în spiritul adevărului, onest în demersurile sale, care prezintă decent și frumos (și cu bun gust, așa mai spune), chiar și cele mai tulburătoare constatări despre mersul lumii. Preocupările sale merg de la întâlnirile, figurative sau nu, cu Dali (un artist ce s-a jucat cu înțelegerile noastre relative, la limita dintre artă și inovație, ducând la unele realizări neobișnuite), de la Cadaques și Figueres, până la întâlnirile virtuale ale autorului pe facebook – dintre care unele sunt dezamăgitoare. De la amintirile din tinerețea sa, la contrastele observate în viața trăită pe continentul Nord American. De la revelații aflate pe drumurile descoperirilor interioare, la altele aflate pe drumurile sale “Din Lumea Largă”.

Scrisul său are fluentă și farmec, are conținut dar și formă, are talent dar textul e

și lucrat, simți îngrijirea ce transformă calitatea materialului, până la șlefuirea lui actuală.

Deși David Kimel se prezintă în lume cu modestie iar uneori chiar cu îndoială, știu că toate acestea vin doar din grija continuă de auto-perfecționare, sau dintr-o dorință de a nu greși. Trăind la standarde înalte, domnia sa caută să rămână mereu acolo, egal cu așteptările sale despre sine. În prefața volumului am găsit un *disclaimer* ce spunea că de la publicarea unor articole, lucrurile poate se vor mai fi schimbat, nu știu însă dacă se pot găsi în carte pași greșiți, sau păreri devalorizate de vreme. Dimpotrivă, sunt convinsă că autorul ne va zâmbi peste timp la gândul că “v-am spus eu”, iar timpul îi va da probabil dreptate în cele mai multe cazuri. Mă tem că ne vom aduce aminte de predicțiile domniei sale dacă nu învățăm să îi luăm îngrijorările în serios. În plus, dacă nu învățăm să facem ceva despre ele.

David Kimel e un nume de reținut, de citit și de ținut aproape. Mie personal îmi e și drag, având în vedere că puținele interacții avute în jurul cărților sale s-au transformat în experiențe memorabile, pe care le recomand și altora. Când îl citesc, încerc să descopăr ce alte lucruri îl pasionează, unde îl mână curiozitatea și ce alte orizonturi mai sunt de scrutat. Concluziile sunt cu bătaie lungă, în plus, ele sfătuiesc cititorul să învețe. Mai mult, să se întrebe.

Autorul devine astfel un excelent ghid în descoperirea semnificației într-o lume haotică, căci plasează lumina pe punctele ei nevralgice, presupunând că prin presopunctură ar putea, cine știe?, atenua unele din durerile noastre. Vorbim despre un vraci ce înțelege durerea. În plus, asistă compasionat, oferindu-ne cu generozitate experiența sa vastă, să ne înțelegem. Eu îl descopăr cu bucurie copilărească, sincer

interesată de interpretările și perspectivele dumnealui. O personalitate complexă, ce acționează în spiritul celor mai frumoase valori umane, de la care avem de învățat. O încântare lectura.

La călduroasele recomandări făcute cărții “Din Lumea Largă” ce a făcut înconjurul comunității, ea a circulat din mână în mână, fiind citită de oricine a întrebat. Ca urmare, am auzit exclamații articulate la superlativ, precum și dorința cititorilor de a ști mai multe despre scriitor, de a-l mai citi. Un motiv în plus ca domnia sa să pășească înainte cu toată încrederea, în noi proiecte interesante, pe măsură ce înaintează spre o nouă zare a vârstei, a experienței și a împlinirii sale artistice.

Text de Milena Munteanu

Aproape primăvară

Seara ce se adună în vertebrele mamiferelor
și cafeaua băută trei sferturi și frazele unui
monolog întrerupt
un fel de *histoire imaginaire* care încearcă
să înlocuiască viața
odată cu senzația că altcineva răspunde la
întrebări în locul nostru
când fiecare colț al orașului din care
vom pleca
a început să ne reconstituie

Ceasuri precise și indiferente pășesc
tiptil peste pragurile camerei
unde se încheie armistiții
și fiecărui obiect își proiectează
umbra în altele iar noi vedem
prin straturile geamului păsări cu aripi mari
cât două jumătăți de cer
și fire de iarbă cărora le este teamă să se
înălțe

Avec le temp

Odată cu timpul unele lucruri
se metamorfozează
și trecutul va rămâne în apele unei oglinzi
de argint
ce nu știm când își va începe refluxul
într-o cameră a locuinței tip vagon
unde desfășurările nu au variante de
rezervă
iar liniștea orelor 05:27 p.m.
se izbește de pereții reci peste care umbrele
altor clădiri
desenează un chip pentru două priviri
diferite
așa cum se spune că Leonardo da Vinci
a folosit pentru „*Cina cea de taină*”

drept model pentru apostolul trădător
un vagabond bătrân, murdar și răutăcios
întâlnit într-o tavernă obscură
ce s-a dovedit a fi același om ce i-a servit
pentru a-l zugrăvi pe Învățător
cu doisprezece ani în urmă

Amiază cât un mileniu

Ninge cu încetinitorul
peste acoperișul în pantă al hotelului
unde am fost fericiți la ore mici și iertătoare
Ninge prin piața statuilor ce-și numără
pulsul
cu degetul arătător lipit de închietura
mâinii

Ninge peste glafurile bibliotecii
de la parterul blocului de locuințe al
cartierului dormitor
și peste râul leneș ce strabate chipul
orașului
asemeni unei cicatrici discrete
în această amiază cât un mileniu
când drumul împărăției trece
prin baia de sânge albastru a orizontului
zărit dincolo de stațiile de termoficare
în timp ce zăpada reflectă
peste 90% dintre razele ultraviolete înapoi
în atmosferă
iar salvarea vine mereu de la periferie
printre zgomotele amiezii ca niște
mante scandate de un taumaturg

Despărțire

Printre norii scămoșați
soarele rece purtat pe umerii micilor
dealurilor ale urbei
ce singură se împresoară
la început de Februarie când
liniștea cioplește în carnea oamenilor

un fel de totem

Totul se oxidează lent
și orice despărțire este o pădure carbonizată
un teritoriu peste care aleargă un mânz
sălbătic
când nu mai poți identifica coordonatele
rănilor
iar lumina hașurează nemilos falangele
și se poate paria pe morala unui învingător
de rezervă
ca pe desenele rămase-n ceramica dinastiei
Ming

Neplecarea

Peste un cimitir de caroserii
stă întins acest început de dimineață
și toate drumurile duc spre sălile de
adăpost ori așteptare
aflate peste cotele apelor Dunării și ale
pariurilor de orice fel
când îți este puțin teamă și nu vrei să-ți
amintești
alte temeri ce se pot lega de aceasta
ca un lanț ce antrenează un mecanism
de roți dințate
ce odată pornit va putea fi oprit cu greutate
și sacrificiu
și amprente se amestecă pe folia
subțire de plastic
ce îmbracă pachetul de țigări
iar o cămașă întinsă și uitată pe sârma
balconului
este gata să se decoloreze
și să absoarbă tot soarele
unui punct cardinal unde nu vom ajunge

Indiferența zilei

Abia după iubire
intrii în burta încăpătoare a metroului
precum Iona într-o balenă ce se afundă în
măruntaiele pământului
indiferența zilei trece prin lucruri
rănindu-le
și cel mai solicitant lucru este să alegi
drumul pe care nu mai vrei să-l duci
până la capăt
și care nu mai vrea să se termine
iar compasiunea față de vrabia neatentă
ce-și prinde picioarele mici și subțiri în
smoala hidroizolatoare
turnată peste acoperișurile blocurilor atinge
un maxim
și totul în jur este rarefiat precum aerul tare
al înălțimilor
iar un îmblânzitor de amăgiri este cu noi
dar nu de partea noastră

Un element de statistică

În primele cinci zile de Ianuarie
este important să fi cât mai blând
cu cel care ai putea deveni
pe scara ce urcă de la un vis la altul
rămas sub coviltirul ploapelor
ori în alergarea în cerc a orelor
unde covorul fermecat se deșiră în zbor
iar singuratatea trece înveșmântată-n
hainele cele noi ale împăraților
peste bulevardele unde trecutul
discută ca de la om la om cu tine
iar fericirea
este doar un element de statistică
așa cum întinderea câmpiei înghețate
a fost candva arena unde se luptau
pentru glorie atâția cavaleri

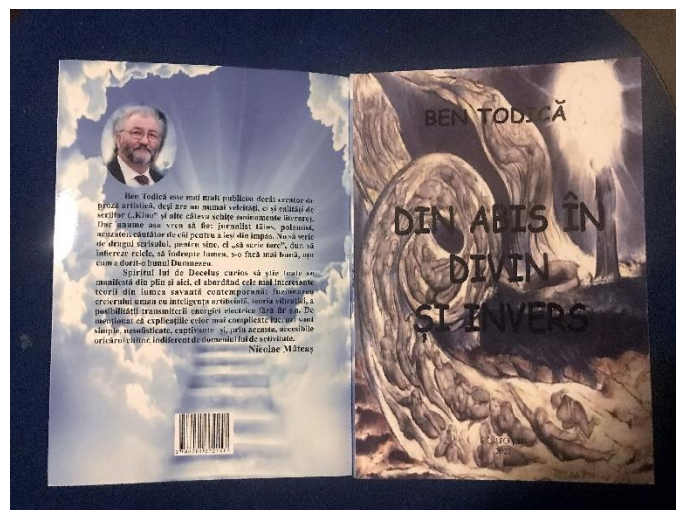
Alexandru Cazacu

ARTA SCRISULUI, MARCA BEN TODICĂ

Vasilica Grigoraș

Recenta carte a scriitorului, cineastului și jurnalistului Ben Todică „**Din ABIS în DIVIN și invers**”, Editura PIM, Iași 2022 are darul de a atrage atenția cititorului, în primul rând prin titlu, atât de paradoxal, atât de incitant, atât de sugestiv. Și oprindu-mă la primul „atât de”, înțeleg prin *paradoxal* – ceva ciudat, neobișnuit, contradictoriu care dă naștere la o serie de întrebări ființiale și existențiale. De exemplu: cum și de ce, omul creație a Domnului, dotat cu creier și inimă (rațiune și sentimente) poate „șchiopăta” atât de mult și aluneca atât de rău, ajungând pe cele mai de jos trepte ale trăirii? Cum e posibil să accepte o asemenea viață? Și nu putem să nu ne întrebăm: este oare posibil ca, aceia care prin propria voință s-au rostogolit în „Abis” (prăpastie, hău, genune...)... mai au dorință și putere să se înalțe spre „Divin” (dumnezeiesc, ceresc)? Greu de răspuns..., dar este simplu de observat că acest paradox este cât se poate de *incitant*, stârnește curiozitatea, ne provoacă și ne îndeamnă spre lectură pentru a ne limpezi neclaritățile, pentru a ne explica neînțelegerile, pentru a beneficia de ceva după lectura cărții. Consider că titlul cărții este și *sugestiv*, o „emblemă” a lumii în care trăim, de aceea, în momentul în care avem această carte, cu greu o putem lăsa din mână sau renunța la lectură.

Pe de altă parte, unora li se va părea un abuz lingvistic sau chiar un păcat îngemănarea celor două noțiuni, întrucât „Abisul” presupune căderea din starea de bine, înseamnă tulburare, neliniște, pe când „Divinul” este starea de grație a omului, taină, echilibru interior.

Volumul, alcătuit din 45 de eseuri, articole se deschide printr-o prefață elaborată și pertinentă, scrisă într-o limbă română desăvârșită, semnată de prof. univ. dr. docent Nicolae Mătcăș.

Cu modestia românului, moldovean-bănățean, autorul își ordonează eseurile în carte începând cu „Părerea unui om simplu sau Bine ai venit pe Planeta mea!” – o prezentare generală, minimală a situației lumii de azi pe un ton exclamativ-interrogativ: „*Pe oameniiăștia bolnavi după avere și război nu-i anchetează nimeni? Familiile astea cu mii de miliarde de dolari, în final se vor mânca între ei pentru a ajunge în vârf. Iar când vor veni extraterestrii, îi vor întâmpina cu sloganul „Bine ați venit pe planeta mea!”. Asta vreți?*”

În această călătorie anevoioasă pe mările și oceanele comportamentului societății actuale și ale cetățeanului, consideră că: „*Lupta individului cu societatea este o construcție artificială, un conflict ireconciliabil. Toți avem dreptul de a ne împlini în această lume, dar nu în detrimentul celorlalți... Suveranitatea și frăția ar trebui să meargă mână în mână și atunci responsabilitatea individului se răsfrânge peste tot în jur știind că atunci când dai mai mult, vei primi mai mult.*” (Colonii și mobre digitale) Însă, mulți ar spune că pare o utopie ceea ce gândește și

dorește Ben Todică, în condițiile în care ne-am atomizat și, în multe cazuri am devenit anti-oameni, dominați de instinctul de supraviețuire și de sentimentul inutilității în plan social. Refuzul mai marilor lumii de a recunoaște calitatea de ființă umană, batjocura publică și legalizată a demnității ne-au izolat complet și ne-au închis atât în abisul social, cât și în abisul individual.

Maniera în care sunt scrise eseurile este una benefică unei bune înțelegeri a ceea ce dorește să transmită autorul. Formulează un enunț, apoi adaugă pasaje pline de argumente care ilustrează și susțin afirmația inițială. Această modalitate de a scrie dovedește că scriitorul își organizează, ordonează gândurile, fără a face digresiuni inutile. Chiar și introducerea pasajelor de vis, periplus în subteran ori în alte locuri împreună cu Nefertiti, Herodot, Plutarh, Strabo... au rațiunea lor, cu valoare filmică. Această digresiune are rigoare, iar scrierea sa dovedește o articulație rafinată a gândirii.

Autorul nu este insensibil, impasibil, ci este mai degrabă revoltat pe starea de fapt cu privire la izbucnirea războiului ruso-ucrainian, un joc al puterii, o înțelegere grobială a conducătorilor marilor puteri armate și financiare – în speță – Rusia și America: „*Să nu vă mirați când îl vedeți pe Biden visând frumos la televizor, în strană americană, iar pe Putin în cea siberiană la vânătoare de stupi până la adânci bătrâneți!*” (Gerneza conflictului din Ucraina după o seară nucleară)

Unele texte din volum au și anumite sincope care, în fapt, sunt un excelent vehicul pentru o narațiune liniară, creând imagini clare și tensiune, oferind și variațiune față de cadența normală. Un lucru admirabil, care stârnește curiozitatea și împlinește bucuria lecturii. Își stabilește subiectul care reflectă un fapt real, o imagine a societății, o oglindă a unui arhetip uman, se concentrează asupra

temei stabilite și o tratează cu bisturiul ascuțit al minții, fără a folosi unguente în cazul tăieturilor adânci, pentru că le consideră absolut necesare.

Amintim teme tratate cu mare atenție: *Pandemia*, pe care o vede ca pe „o treaptă stelară” sau precum „o călătorie stelară”, și într-un caz și-n altul dialoghează cu zeița Nefertiti, coechipier în demersul său literar dar și în „meciurile” jucate cinstit, cu onoarea unui sportiv de performanță, adresându-se lui Putin, Biden, Xi Jinping...: „*Dacă am lucra împreună și am colabora, am îndestula întreaga planetă cu resurse aflate din abundență în sistemul nostru solar... Fiecare ar trăi două vieți cu iubire frățească și binecuvântare. Altcum, cămașa de forță ți-e destinul! Strămoșii s-or ridica și condamna.*”

Reperere valorice ale omenirii s-au schimbat radical, întrucât socialul și economicul sunt mânuite de mecanisme politice inepte și mercantile care au mutilat integritatea țărilor și oamenilor, care au ales calea introvertirii până la o absolută și exasperantă alunecare în Abis. Mutațiile care se produc în și sub toate aspectele anunță dezastrul și începutul vremii când nu mai înțelegem ce și cine suntem. Timpul nostru ne pregătește de zor singurătatea, alterarea ființială și lasă omul fără identitate. Oamenii mai au doar oarecare asemănare fizică cu a celorlalți, însă în ceea ce privește viața cresc exponențial factori de dezumanizare și distrugere a mediului valoric și natural. În mod firesc, ne întrebăm: de unde acest pesimism? Se știe că la nivelul planetei se cercetează fără discernământ până la nivel cromozomial; amintim doar abundența hranei și a medicamentației artificiale – amestecuri chimice care ne pregătesc dreptul la o moarte lentă împrevizibilă și degradarea genetică a cobailor (popoare mai mici și mai sărace). În opinia lui Ben Todică, acest

proces este pus la cale de inventatorii și producătorii de idealuri americane în colaborare cu bandele și cozile de topor naționale. „Scule sau Dumnezei” vor cu orice preț „Eliminarea umanismului – spargerea Băncii divine” cu scopul de „Trădarea semenului” și conchide că „Libertatea nu există”. Pentru toate acestea „Să vă fie rușine” le spune aspru Ben Todică: *„De ce nu ne vindecăm Țicniții, disperații, deznădăjduiții, sinucigașii etc! Să amendăm violența și răul! Să legalizăm viața. Să ne iubim fără rușine! Pentru că ne e frică de ei. Ne e frică de omul bolnav. Ce e de făcut? Cred că ar trebui să ne oprim din prefăcătorie. Să nu mai acceptăm să ni se spună că suntem frumoși, ci că suntem adevărați. Să votăm adevărul, nu minciuna îmbălsămată! Să amendăm violența și răul! Să legalizăm viața!”*

Abisul în care se află multe popoare, inclusiv poporul român se adâncește în trei pași bine ticluiți, șlefuiți cu atenție sporită pentru a avea eficiență maximă: pruncuciderea prin înfometare și spitalizare; pauperizarea totală de bani dar și de dreptul la viață a bătrânilor; sărăcia și frica. Toate acestea ne cutremură și nu-i de mirare că această stare de lucruri prezentată cu acribie, în opinia lui Ben Todică poartă numele ABIS.

Cuvintele și ideile din textele lui Ben Todică sunt căi bine alese pentru a pătrunde în profunzimea fărădelegilor societății actuale. După bine meritata prezentare a acestora, fundamentată prin lecturi importante (Cicero, Dostoievski, Freud, Sfântul Augustin, Yuval Naoh Harari, Jonathan Haidt...), închide fereastra subiectelor și așează jos trusa, cu un suspin zgomotos de ușurare și speranță. O misiune împlinită, o datorie restituită celor care iubesc și apreciază binele și frumosul în viață. *„El se află în vârtoarea evenimentelor reale sau improvizate pentru a avea cu ce (și cu cine)*

polemiza, ba chiar în epicentrul lor. Și nu e deloc singur. Are, prin diseminarea eseurilor sale prin revistele din țară și din lume care apar în format scris sau online, zeci, sute, mii de cititori și susținători. Are și tovarăși de crez, de credință și de scris tăios.” (Nicolae Mățcaș) Astfel autorul se simte liber într-o lume plină de privațiuni și tendințe mârșave de încătușare a oamenilor prin muncă, îndatorare financiară, tehnologie, înarmare...

Cu smerită recunoștință, Ben Todică scrie cu tandrețe și mândrie națională lucruri mărețe, înălțătoare despre România și poporul în care s-a născut. Face referiri elogioase la istoria neamului, slăvește oamenii de bine, adevărați români, apreciază faptele minunate ale acestora în procesul continuu de dezvoltare a culturii, artei și spiritualității românești. Aș aminti „Eveniment zoom cu Ana Blandiana”, o întâlnire de suflet cu poeta pe calea undelor și „PRIETENIA – soluția salvării” cu referire la Festivalul-Concurs Internațional de Gimnastică și Dans de la Vaslui, participant tot prin zoom. Cu ocazia participării la „Prietenia” afirmă: *„Mă simt binecuvântat și onorat să-mi cunosc rădăcinile bine înfipte în acest pământ moldav, dar plecat de 43 de ani de acasă. Revenirea mea la matcă a avut loc acum câțiva ani, doar prin mijloacele tehnice moderne, însă răspund de fiecare dată invitațiilor cu mult drag și implicare prin ceea ce pot face”*. Acesta este DIVINUL lui Ben Todică.

În vremurile pe care le trăim, cartea este vitală pentru informare și cunoaștere. Este o adevărată bibliotecă cu rafturile pline de tomuri autentice scrise cu nervozitate, disperare dar și cu emoție, speranță. Ar fi multe de spus, însă întrutotul de acord cu remarcabilul și distinsul lingvist și filolog: *„Las cititorului interesat plăcerea de a savura salturile minții sclipitoare de la o*

problemă la alta, derularea variatelor secvențe filmice, caracterul abrupt al sentințelor și cel inconfundabil al scrisului lui Ben Todică.” (Nicolae Mățcaș)

AG - 2019

Scurtă biografie pentru Victor Brauner (1903-1966)

Născut în 1903 la Piatra Neamț. La 18 ani se înscrie la școală de Arte plastice București unde pictează peisaje stil Cezanne în spiritul epocii. Dezvoltă în paralel un stil expresionist cu care apare la expoziții minore. Primul sau show este la Galeria Mozart în 1924. Participa la fundația revistei dadaiste 75HP în București. După o scurtă escapadă la Paris se asociază cu alți dadaști și surrealiști la editarea revistei UNU.

1930 - Brauner se instalează la Paris, cunoaște pe Brâncuși (inițiere în fotografie) și pe Yves Tanguy care îl familiarizează cu conceptele surrealiste. Andre Breton comentează entuziast prima apariție a lui Brauner la galeria Pierre în 1934. E subjugat de ochi, de privire, iată: "Puterea de concentrare a domnului K", "Straniul caz al domnului K"- caricaturi ale burgheziei snoabe. Dar publicul parizian nu apreciază noul curent artistic și în 1935 Brauner se reîntoarce la București unde rămâne până în 1938 .

La insistențele lui Tanguy revine din nou la Paris - sunt ani de zbucium - picturile ne arară figuri distorsionate cu ochi mutilați. Este o sumbră profeție, în 1938 Brauner pierde un ochi într-o bătaie la o petrecere. Războiul II mondial îl găsește în Elveția și în imposibilitatea de a obține uleiuri necesare- improvizează sgraffito în ceară de lumânări și experimentează colaje.

Brauner se întoarce la Paris în 1945 că să participe la Expoziția internațională a

surrealismului, la Galeria Maeght în 1947. E acum preocupat de ocult, picturile post belice se fixează pe forme și simboluri luate din Cărțile Tarot, hieroglife, desene vechi Mexicane. Călătorește intens în Normandia și Italia . Apare la Bienala de la Veneția 1954 și 1966 . Moare la Paris, la 12 Martie 1966. Pe mormântul din Montmartre s-a cioplit în piatră o frază din carnetul sau: "Peindre c'est la vie, la vraie vie, ma vie"

Aveam exact 20 de ani. În salonul casei noastre din Piață Kogălniceanu mă jucam și eu pe pânză imitând pe cei mari. Victor era pe placul meu, culorile sale extrem de concentrate, atmosfera magică, subtilă..

O copie fidelă a tabloului "Leul Dublu"

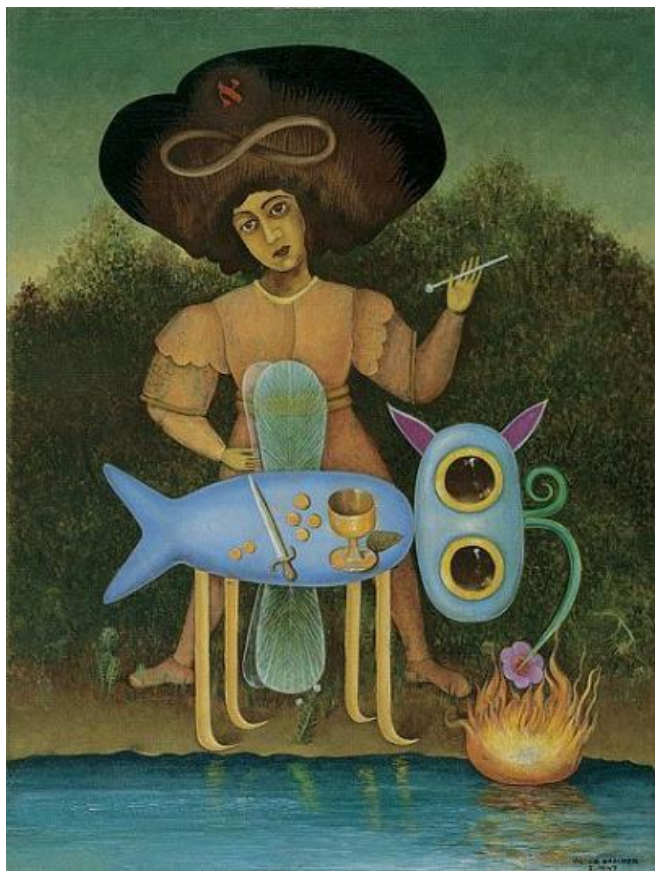
(dublul profil al unei tinere cu chip și trup de leu pe care se odihnește o pasăre purpurie) mă însoțește în Israel și acum, după aproape 50 de ani .

Carnetele lui Brauner s-au păstrat. *Iată "cheia" creației: Fiecare tablou pe care-l fac este proiectat din cele mai adânci izvoare ale neliniștii mele...*"

Brauner este un pictor mental, picturile sale sunt miraje ce ascund o fabulă. Manifestul artistului e găsit în seria de picturi și obiecte "Mitologie". Omul este înfățișat cu tandrețe și

pesimism totodată, cumva străin de lumea modernă.

"Lumea este uneori înspăimântătoare", "realitatea este un lucru teribil de vătămător" dar viața o face acceptabilă. Dacă la Chirico viitorul este un spațiu mecanic plin de coșuri poluante dominând piețe pustii, Brauner are viziuni pline de umor și fantezie. Tabloul "La fin et le debut" are un mesaj transcedental: când viața pictorului s-a sfârșit, opera lui începe să trăiască.

Silviu Ilievici

dreamliner...

Știi senzația aia care învăluie ca o emoție căzută brusc ce se răsucește înfășurat în jurul gâtului? Nu îneacă chiar dacă pentru moment aerul dispare complet din plămâni iar pulsul sare, ca la olimpiadă, stârnind agitația gândurilor ce ating fierbințeala. Sângele se

scurge spre genunchii ce tremură necontrolat până când

vibrația se transformă în piatră iar tălpile ajung să aibă greutatea pământului. Apoi se face liniște, impulsul atingerii dispare și parcă tot corpul paralizat ar fi ridicat de la sol și ținut suspendat de fire nevăzute, ca o pedeapsă.

Realitatea se păstrează doar la nivel senzorial, ancorată în mijlocul unui deșert nesfârșit ce împinge uscăciunea cu ghimpi spre pielea crăpată a buzelor.

Așa sunt eu când te privesc

Mut ca o scoică golită de pâlpâirea din trecut aruncată sub valuri în toate direcțiile. Într-un final apele cedează și o eliberează la mal.

Tu ești acolo, strălucitoare ca un soare. Atât de aproape. Viața la o întindere de mână.

Umbrele însă acoperă întunecate mărunta existență ce nu se poate intersecta nicicum cu pașii tăi în marginea apelor.

Mă uit în orb și visez miracolul din lumina ochilor tăi.

Avionul se scutură deasupra norilor rămași învolburați să păzească țărmul mării mele.

În timp, scoica s-a spart complet sub mângâierea existenței, până la fărâmițare. E deja nisip cu minuscule luciri de speranță, ca un gând ce așteaptă răbdător, cât o vrea universul, să ajungă sub talpa piciorului tău.

Deschid ochii în albastrul viu al cerului ce susține povara imensă a dreamlinerului. Nici nu mai știu pentru a câta oară în iarna ce pierde urma trecerii cu alb de abur în care stau ascunse și cele mai semețe vârfuri ale munților.

Lângă mine, exuberantă, o femeie povestește vesel cu soțul ei. S-a trezit zâmbind lângă el.

Între noi. Energia caldă îi topește forța zgâlțâită a aterizării.

Aeroportul e acoperit de un gri opac, apăsător. Dar dispare treptat sub soarele blând. Miroase a cherosen și primăvară.

-Bonjour! Bienvenue!

Se încălcesc toate prin vocile din jur.

Mă strecor anonim prin mulțimea cu bagaje, flori și îmbrățișări.

-Monsieur, taxi?

Dau din cap a refuz și scap de aglomerație.

Conduc o mașină mult prea sofisticată pentru oboseala ce mă încearcă.

Șoseaua e relativ liberă și trec în grabă prin periferia orașului.

Opresc la semaforul ce mă trezește din monotonie și realizez aproape uimit. Sunt la Paris și respir același aer cu tine.

Zâmbesc...

Colțul de Înțelepciune

de Alexander Fuhrmann

Nu știu cum s-a născut în mine preocuparea cu înțelepciunea. Știu că primul indiciu în această direcție a fost pe la 28 de ani, când, într-o seară, ne-am amuzat cu niște prieteni cu întrebarea ce am face dacă am avea o sumă imensă de bani. Provocarea era să ne gândim la ceva pentru care o sumă obișnuită nu era suficientă. Provocarea era să gândim gânduri mari. Întrebarea a rămas cu mine mult timp după acea seară și într-o zi, pe neașteptate, a venit răspunsul, aș face o școală de înțelepciune.

Școala de înțelepciune trebuia să fie un loc în care să nu existe profesori și elevi, ci toată lumea învăța de la toată lumea. Criteriul de admitere era la fel de simplu, dacă credeai că acolo îți e locul, erai admis. Nu am simțit că e nevoie de multe condiții și pre-condiții, consideram că, dacă se adună o masă-critică de spirit într-un loc, va va începe un proces care va avea un impact benefic asupra nivelului planetar de înțelepciune. O primă observație la această idee a fost că nu există școală de înțelepciune, sau facultate, sau doctorat, deci termenul de școală e inadecvat. Un om devenea înțelept după ce petrecea ani îndelungați ca învățăcel la un maestru. Procesul, din lipsă de cuvânt mai bun, s-ar putea numi osmoză spirituală și consta în apariția în spiritul învățăcelului a unor tipare de gândire, a unui mod de a vedea lucrurile și a unui mod de exprimare pe care l-am numit înțelepciune. Cugetările din textele care urmează sunt menite să ajute celor interesați să facă pași în procesul de a deveni mai înțelepți.

Am putea începe cu o definiție. Nu e singura și, probabil, nici cea mai bună, dar e un mod de a stabili de unde începem, și oricum vom avea ocazia să cumpănim și alte definiții. Înțelepciunea este un proces, procesul prin care începem să creăm un echilibru din ce în

ce mai bun între lumea interioară și lumea exterioară. Primul pas în acest proces este cunoașterea de sine. Acest pas este urmat de acceptarea de sine, iar apoi de căutarea în lumea înconjurătoare a unor situații, oameni, oportunități care să scoată din noi cât mai mult din ce avem de oferit și să ne ceară cât mai puțin din ce nu putem oferi sau nu ne place să facem.

Să începem cu primul pas, cunoașterea de sine, despre care cu toții știm că e un proces dificil și îndelungat. Un mod posibil de a-l ușura este să începem prin a ne descrie. Luați un caiet sau deschideți un document pe calculator, pe care începeți să scrieți propoziții care pornesc cu 'Îmi place să' apoi continuați cu 'Nu-mi place să'... 'La ce sunt bun'... 'La ce nu sunt bun'...Cu ce fel de oameni îmi place să fiu apropiat... Ce fel de oameni scot ce e mai bun în mine...Ce fel de oameni scot ce e mai rău în mine... etc. Eu numesc acest exercițiu a-ți face inventarul de trăsături. Acest inventar, care cu timpul se poate schimba, e busola cu care să ne alegem drumul și alternativele care ni se potrivesc.

Alegerile pe care le facem în acest fel pot fi descrise ca înțelepte pentru că vor contribui la starea noastră de bine. Un alt beneficiu al faptului că ne considerăm o colecție de trăsături este că evităm o capcană mentală des întâlnită, când folosim pentru a ne descrie exprimarea de calitate și defecte. Să luăm, de pildă, o persoană care se consideră punctuală. Punctualitatea e o trăsătură care uneori e benefică, e o calitate, alte ori nu e benefică, e un defect. Dacă însă punem eticheta de calitate sau defect pe această trăsătură, îngreunăm fără rost efortul de auto-cunoaștere.

Un om înțelept va intra în situații și relații în care cât mai multe din trăsăturile sale se vor manifesta drept calitate.

LUNA GHEIȘĂ

În scrânciobul fără anotimp,
luna, gheișă înamorată de feeria poeziei
lopătează frenetic
pe luciul memorabil al cerului.

La ceremonia ceaiului
îmbracă chimonoul de gală,
visurile-o poartă prin ținuturile metaforei,
privirile-i pribege asemenea
florilor de cireș dansează
cu grație-n spectacolul Miyako Odori,
alintându-se-n răstimpuri
în ritualuri magice.

Stă de vorbă cu stelele gânditoare,
adunate la agapă-n copacul de lumină,
împreună interpretează cu aplomb
lieduri ancestrale, nămețite
de consoanele unui vânt costeliv.

Ca o adiere se înalță spre bolta inimilor
pigmentate cu strălucite cuvinte,
migrează prin albastrul mângâietor
al cugetului pios din pragul dimineții
și se topește din iubire pe clapele poetice
ale unui uriaș clavecin.

AURUL NISIPOS AL TOAMNEI

Deschid brațele,
strâng la piept
zilele de culoarea frunzelor,
certe campioane
în maratonul anotimpului.

În ciuda vântului aprins,
țin mereu trează
facultatea de a iubi -

aurul nisipului tomnatic
și dulceața cuvintelor.

Prin toți porii simt
că aparțin toamnei încă verzi
întinsă între pământ și cer,
sorb înserarea
cu cerul său azuriu
plin ochi de promisiuni.

Înaintează pe plaja nisipoasă,
mă îmbăiez în marea vieții,
cu voioșie îmi primenesc
hainele nepotrivite ale privirii,
admir pescărușii în zbor
și mă păstrez vertical.

Anca Hirshpeck BAABEL-TĂRII SAU FOFĂRLICA PIXELARDĂ, ÎN IAD SĂ ARDĂ!

Nu internetul șubrezește caractere, el doar descompune și recompune ființe care nu au repere puternice. Uneori se consumă energii fantastice-sau fun-tastice-pentru a-ți argumenta sau impune punctul de vedere. Pentru cei care se fardează continuu pixelar, internetul e mană cerească. Mana viței-de vie nobiliare, parol! Ei defilează cu perfecțiuni de plastic, defibrilează inimi de veghere multiplă.

Interesante sunt și ha-ha-bot!-niciile pe rețele sau idolii sculptați de frici permanente. Pare că mereu, după colț e fie zâna izbăvitoare, cu bagheta, fie un uriaș ciclop care poate prezice viitorul.

BUDAI (DE...LEA...NU?) E SORĂ CU ROMÂNUL

Locul insightului neaș, tărâmul reflecției cu stare, zona Z a ocultismului cur-at. Modul cum se comportă omul la coadă de WC este chin-t-esența unei națiuni. În ultima excursie cu autocarul am văzut câteva exemple care m-au pus serios pe gânduri. Le voi detalia, cu siguranță, într-un material viitor.

ASTA AR FI TREBUIȚ SĂ PUN CA RĂVAȘ
ÎN PLĂCINTA DE REVELION

N-am timp să-mi fac bilanțul literar/căci am trudit de dulce și amar/la cratiță, bucătărind ades/pe-al gușii în căpușe înțelese...

PRE CUVÂNT

Ne cuibărim sub cuvântul celor mari ca sub o pelerină imensă ce ne ferește de ploii, furtuni, de furt-uri ale binelui și liniștii. Apoi îl cam uităm, îl diluăm, îl fentăm, fardăm, fezandăm, ajungem să nu mai credem decât în sintagme provizorii. Zidiți în matricea caldă a unei limbi împovăraătoare doar prin lăncezeli și repetiții, dar niciodată prin tăceri umbroase ale năimirii altor cuvinte, așa cum o putreziciune naște continuu viețuitoare ce se pot devora chiar și unele pe altele, îi conferim, așadar, o înfiorătoare ușurătate...

Nu-l poți lua în serios/nici pe față, nici pe dos/vorba agățată-n cui/ca o buc(l)ă-a nimănui/flutură nespuse în vânt/ca un gol fără descânt/și din zdrăngănit de s(l)oi/chiar se naște un altoi/dă-i cu bota fermecată/când minunea era fată/mult prea bine înfășată/azi, desprindem din cuvânt/doar sinistrul legământ/că-i o luptă inegală/și posibil, chiar legală/în veștmintele de gală/care mint de sting și-nșeală/cu atât de multă fală/că se cred Quintă Royală///

PARA NOI(C)A LUMII MODERNE

Din cauza furiilor pixelare am ajuns să dorim satisfacții la secundă, ceea ce practic inundă psihicul și eliberează, cu mare viteză, complexe de inferioritate. Paranoia sau mania importanței, sau mania însingurării pe baze fatalmente false, a luat o amploare de neimaginat. Mulți se cred superimportanți, formatori ce ghidează destine, adevărați gu(gu)ru cu guri mesianice, care pot sal(i)va omul de chiar el însuși(ri). Sau de-a pururi nedreptățiți, pățiți, jonglând mereu cu oameni și promisiuni pentru a obține atenția de la cine nu au nevoie...

A TE CULCUȘI IMEDIAT ÎN VIRTUAL?

Ne apărăm pentru că nu prea mai putem să ținem pasul cu năvala de informații, plătim o taxă tot mai mare pe curiozitate virtualizată. Pe ciudățeniile noastre tot mai acute. Pe do-pajul zilnic cu știri de prisos. EXISTĂ ȘI o agresivitate a măștilor permanente, a cortinei derizoriului ambalat cât mai prețios. Tabletele ca niște placente care ne țin într-un cuib derizoriu al angoaselor sau speranțelor pe cale de a se naște, a trupului nostru virtual pe cale de a copleși realul.

ULTIMA ORĂ SAU PITZIGARETA (din ciclul BELLE CU BELELE)

Am trăit s-o asist și pe asta - o duducută botoxată care a cerut țigări cu un anumit design, deși coada din spate se tot mărea, iar vânzătorul răbdarea își cam pierdea (nu doar el....). N-am avut timp, din păcate, să-i recit ce am scris despre specimene din spectrul ei:

Gâfitele mimetice post –operate la opera dă trei parale se beatifică singure, înzorzonându-și hipocampusul și despletindu-și bibelourile minții dispersate în două clase aeriene dubioase. Parașutate pe oblîncul șeii lui Făt Frumi-sau Mister Musculoooh, cum îi mai zice, cotcodăcitele propășite la prășilă pe Venus protuberant se aburcă între biete bieie behăitoare acute an(u)ale.

Cotcodacele pline de văicăreli, liliputane-n sinapse siropoase, fufe tufe de ...Florența, gaițe gătite pe negândite, minijupiste jupuite, refolosibile, tuflite, dăncilizate-n brânci și poale-n brău, nervosecuriste insecurizate, visând la Sartre ca model de lăcățel pentru centura de castitate, își inhalează proprii bâzdâci și apoi fac pe bulbucatele SRL. Una pe față, alta pe din dos mios, inutil scrupulos, bubulinele gospodine, năpârlite, miresele pecetluite își marchează teritoriul din picioroange. E timp destul să facă pe demoazele perpetue, atinse la bibilică, scofâlcind deliciosul delir national, tanchise tandre și bine accesoryzate...dinceace de mansardă.

DECREȚIILE DE FB ȘI ALTE ARĂTĂRI

Oala de noapte/e plină de șoapte/toți paraziții/fac pe treziții/simt cu-ascunzișuri/dau cu tăișuri/și-n argument/mult prea elocvent/damele-n extaz/renunță la zăgaz.

Apropo, așa-i că și voi vă dați în vânt după necuvânt și mai ales după acei amici mereu zâmbitori, mereu după colțul răbdării și gata să facă un bine, dar nu apucă niciodată?

CU V(O)IOȘII DE REȚELE

O luptă singulară și inegală, dar de gală, se dă între gura lumii și gura de aer pe care o ai când...Când te îmblânzește cineva. Când vezi norii atât de frumoși pentru că există

altul/alții prin care poți filtra-și mări - pelicula de ardoare. Când dorurile și visele se suprapun ca-ntr-un lego perfect.

Teribilul act al mângâierii care destramă demonii-nevoia asta e-n noi și merităm să fim îmblânziți chiar și de iluzii, cu jumătate de trup înlăuntrul și altă jumătate în Cineva, acolo jos, care sare coarda cu tine.

MISTICISM

& SHAMANISM

Horoscop Șamanic

Află ce animal îți dirijează destinul și caracteristicile sale în interpretarea șamanică!

Horoscopul șamanic a fost creat plecând de la ideea că totul în natură este parte a unui „întreg” interconectat: minerale, animale, legume, iar oamenii sunt ca niște verigi ale unui singur lanț. Acest horoscop a fost creat de vrăjitorii nord-americani, cunoscuți sub numele de șamani. Ciclurile temporale sunt denumite după animale și sunt legate de triburi și de ciclurile lunare. Verificăți data de naștere și aflați ce animal își domină viața ta.

Gâsca – de la 21 decembrie la 20 ianuarie.

Persoanele guvernate de **gâscă** sunt foarte serioase, mai ales când sunt aduse în discuție probleme legate de etică și morală. Sunt idealști și aventuroși, pentru că le place să exploreze noul, se cred geniali, neînțeleși fiind în permanență atrași de necunoscut. Sunt perfecționiști, harnici și entuziaști. Iau în serios orice angajament în care ar putea fi implicați... fie că e vorba de familie sau de serviciu. Esențial

pentru **gâște** este că sunt ambițioase și mai ales foarte încăpățânate în dorința de a atinge anumite obiective. Chiar dacă el caută noul, nativul din **gâscă** este statornic, constant și concentrat, și nici un obiectiv nu este greu de atins pentru el. Uneori **gâștele** sunt persoane foarte rigide. În dragoste, sunt persoane discrete, închise, neînțelese și pot fi, în multe cazuri, egoiste. Nativul din **gâscă** trebuie să învețe să aibă buna dispoziție deoarece are predispoziție în a strica chefurile celor din jurul său prin felul său de a fi.

Vidra – de la 21 ianuarie la 20 februarie.

Persoane influențate de **vidră** sunt creative, vesele și au logică în ceea ce fac. Ele sunt idealiste și de multe ori luptă pentru scopurile lor, mai ales atunci când, sunt implicate persoane slabe și neajutorate. Regula de baza la **vidră** este să caute adevărul în tot ceea ce fac. Persoanele din **vidră** au dezvoltat o obsesie din a găsi adevărul. Nu pot trăi fără prieteni, care sunt, de obicei, parte din planurile sale. Sunt intuitive, au de multe ori privilegiul unei inteligențe peste medie și un grad ridicat de creativitate. Sunt oameni moderni și liberali, care pun mare preț pe libertate. **Vidra** poate fi foarte excentrică și umanitară. **Vidra** este rebelă și urăște să trăiască după reguli și regulamente, dar de obicei cultivă prietenii profunde, în detrimentul pasiunilor trecătoare.

Lupul – de la 21 februarie la 20 martie.

Lupii sunt mai presus de toate, liberi. Au inițiativă, sunt persoane de încredere, generoase și cultivă dragostea pentru cei care îi iubesc. Dragostea este mai presus de orice altceva în viața lor și nu se relaxează până când nu își ating scopurile lor. Caracteristicile sale majore sunt compasiunea și sensibilitatea. Sunt

persoane intuitive și creative, dar foarte agresive atunci când este necesar. Nu refuză să ofere ajutor pentru oricine are nevoie. Este timid și lipsa de sensibilitate îi jignește determinând chiar o oare care agresivitate. **Lupul** este sincer, de încredere și închis, de obicei, iubește necondiționat.

Șoimul roșu – de la 21 martie la 20 aprilie.

Cu o foarte mare intuiție, **șoimul roșu** este adaptabil și deschis oricărei situații. Este un lider născut, este destinat să fie vocea care comandă, dar păcatul său este că uneori este foarte impulsiv. **Șoimul** este preocupat de grupul din care face parte dar mai ales de soarta sa. **Șoimii** sunt oameni cu multă inițiativă, dar trebuie să fie foarte atenți cu acțiunile pripite și impulsive. Sunt plini de viață, extrovertiți și entuziasmați. Cele mai mari dificultăți sunt perseverența. Din păcate **șoimii** nu reușesc să păstreze ritmul și direcția pentru o lungă perioadă de timp. Ei sunt aventuroși și iubitori, și sunt predestinați într-o misiune pe viață de a-i ghida pe ceilalți. În dragoste, sunt pasionali și li se aprinde focul inimii cu mult ușurință.

Castor – de la 21 aprilie la 20 mai.

Castorii sunt persoane practice, stabile și foarte, foarte perseverente. **Castorul** este iubitor de natură iar oamenii care sunt guvernați de semnul castorului au înclinații antreprenoriale, spirit hotărât și foarte posesiv. **Castorul** știe două lucruri: vede lumea materială mai bine decât oricine și caută un loc care să-i confere siguranță – astfel încât să nu renunțe la niciun obiectiv oricât de mic ar fi. Uneori este inflexibil, trebuie să învețe și să accepte anumite limite. Ca muncitori sunt perseverenți, reușesc chiar să influențeze și alte persoane din jurul lor să realizeze ceea ce își doresc.

Caută neîncetat pacea și armonia și au un sentiment foarte puternic estetic. În dragoste este posesiv, dar, de asemenea, foarte grijuliu și dedicat. În viață **castorul** ar trebui să fie mai preocupat de dezvoltarea sa spirituală.

Cerbul – de la 21 mai la 20 iunie.

Persoanele guvernate de **cerb** sunt puternice, mândre și de multe ori agresive. Elegante și pline de abilitate în orice ar face, **cerbii** își găsesc securitatea emoțională în lumea materială. Nu că ar fi prea intelectuali și inteligenți, dar sunt de multe ori inconsistente, agitați și le place să se lăbărțeze. Le place natura și le place să vorbească. Nimic nu trece neobservat de către **cerb**. El este întotdeauna la curent cu tot ce se întâmplă în jurul său... dar și al tău. În dragoste, sunt persoane schimbătoare și nestatornice. De obicei este entuziasmat dar la fel de repede își pierde interesul. Îi plac lucrurile noi dar cu la fel de mult ușurință se descotorosesc de tot ceea ce nu le mai servește. **Cerbii** iubesc provocările și nu se tem de schimbare.

Ciocănitorea – de la 21 iunie la 20 iulie.

Oamenii aflați sub influența **ciocănitoreii** sunt emotivi, sensibili și foarte iubitori. Este prea atașat de oameni, de animale și de natură, în general, cea mai mare provocare este de a învăța cum să folosească puterea și capacitatea emoțională în lumea materială în care trăim. **Ciocănitorea** este foarte atașata de familia ei și se sacrifică cu ușurință pentru persoanele pe care le iubește. În dragoste are un puternic sentiment matern și romantic, uneori, pierde simțul realității. Creativă, artistică, sensibilă și protectoare **ciocănitorea** este întotdeauna foarte prietenoasă și respectuoasă.

Somonul – de la 21 iulie la 20 august.

Persoanele guvernate de **somon** sunt generoase, sensibile și posedă un sentiment de căldură și de intimitate care te face să te simți ca acasă. Creativ și capricios, cel mai mare scop al **somonului** este de a trăi în armonie cu mediul în care trăiește. **Somonul** este strălucitor și este născut să aibă succes, dar urăște să treacă neobservat. Este entuziast, încrezător, puternic și îi place să joace rolul de lider. Energic și, uneori agresiv, nu face compromisuri dar este de asemenea, generos, iubitor și foarte sensibil. Îi place să fie în centrul atenției, așa că ar putea să devină arogant și lăudăros. **Somonul** trebuie să învețe să-și găsească stabilitatea... iar în dragoste să fie mai puțin pasional și posesiv, deoarece își sufocă partenerul.

Ursul brun – de la 21 august la 20 septembrie.

Persoanele născute în semnul **ursului brun** sunt foarte independente și practice. Nu este foarte implicat emoțional și cultivă relații cât mai simple cu rezultate concrete. Greu de ținut în frâu **ursul brun** este statornic în relație dar va căuta toată viața perfecțiunea. Din acest motiv este foarte critic iar acesta este cel mai mare defect, și totuși este și cea mai bună calitate, deoarece știe să-și facă autocritica ceea ce poate fi constructiv... sau distructiv. **Urșii bruni** sunt muncitori de la natură, exigenți, dar, de asemenea, sunt foarte loiali. Mai mult decât atât **ursii** reușesc să obțină tot ce își doresc pe planul material. Nu-i place schimbarea, preferând rutina de zi cu zi. Adoră să se ocupe de problemele din viața de zi cu zi și o face cu mult succes. În dragoste sunt foarte exigenți și de multe ori își reprimă sentimentele.

Corbul – de la 21 septembrie la 20 octombrie.

Persoanele guvernate de **corb** sunt inteligente, rapide și foarte cumpătate. Mistic prin natură, **corbul** iubește pacea și liniștea, căutând mereu acea stare de spirit în armonie cu natura. Idealist și fermecător, **corbul** urăște îndoiala și incertitudinea, pentru că asta crează o stare de nesiguranță. **Corbul** știe să aprecieze valorile prieteniei și urăște singurătatea, trebuie să fie mereu înconjurat de oameni. **Corbul** este influențat de natură, oamenii din **corb** obișnuiesc să petreacă mult timp în natură. Au toane când nu poți să glumești cu ei, ceea ce le afectează imaginea. În rest, **corbii** sunt diplomatici, corecți și idealști. Rolul **corbului** pe lume este de a armoniza. În dragoste sunt puternici și sensibili, dar foarte influențabili de oamenii din jurul lor.

Șarpele – de la 21 octombrie la 20 noiembrie.

Șerpii sunt misterioși și sensibili, predispuși la schimbări emoționale profunde și transformări inimaginabile. **Șarpele** este disciplinat, obsesiv chiar, posesiv, și posedă o mare voință de a controla partea lui întunecată deși este foarte dificil. **Șarpele** este plin de secrete, senzual și rezervat, și este foarte rece în cele mai dificile situații. **Șarpele** este adaptabil, creativ și determinat, având o sensibilitate peste medie ceea ce-l face foarte liniștit, și poate trece fără a fi observat. El este răbdător și inteligent, și întotdeauna așteptarea este cea mai bună arma a sa. În dragoste este rezervat, și este mai mult interesat sexual deși nu este chiar total indiferent față de partener.

Bufnița – de la 21 noiembrie la 20 decembrie.

Bufnițele sunt extrem de atente și de tăcute. Se exprimă bine – articulat și discret, inteligent și preferă o conversație bună decât un film prost. Cine are ochii de bufniță

vede în detaliu și, prin urmare, oamenii sub semnul **bufniței** sunt perfecționiști și solicitanți pentru cei din jur. Libertatea este cel mai mare atribut al **bufniței**, mai ales de expresie. Sunt buni oameni de știință fiind interesați de cunoaștere. **Bufnița** este curajoasă și poartă în ea darul versatilității. Naturală, sinceră și simpatică, de multe ori suferă de o lipsă de tact și de onestitate excesivă. În dragoste, prețuiește libertatea, dragostea de aventură și este atrasă de oamenii diferiți, cu stil mai exotic.

Text via Beatrice Veisman

Fresca Bucureștiul de acum două secole

**La Valachie par Amedeo Preziosi
de Victoria Sara Dazin**

Contele Amedeo Preziosi (1816-1882), născut în Malta, a aparținut școlii romantice de artiști călători atrași de mirajul Orientului, de culorile sale strălucitoare și de

decorurile pitorești. În 1868 și 1869, Preziosi a fost invitat în România, de Prințul Carol I. Prințul român, încântat de acuarelele lui Preziosi, a organizat o prezentare publică de nouă zile în sălile Muzeului Național. În total, Preziosi a creat 255 de lucrări pe teme românești, unele dintre cele mai remarcabile reprezentări ale capitalei de acum două secole. După moartea sa, el a fost uitat până în 1934, când imaginile sale prezentând Bucureștiul au fost aduse din nou în fața publicului. În 1985, i-a fost dedicată o expoziție importantă organizată de Muzeul Victoria and Albert din Londra.

<https://www.paideia.ro/ro/emblematic-romania/951-bucuresti-bucharest-amedeo-preziosi-9789735968748.html>

Interesat de arte, Preziosi începe studiile de pictură la École des Beaux-Arts. După întoarcerea acasă, în 1840 nu a găsit în Malta un mediu artistic potrivit, a părăsit Malta pentru Orientul Apropiat. Preziosi cunoștea limbile regiunii (greacă și turcă), precum și limbile europene majore (engleză, franceză, italiană) și a lucrat ca adjunct al dragomanului Ambasadei Marii Britanii, precum și ca Prim Dragoman al legăției grecești.

Atelierul său era vizitat în mod obișnuit de turiști care doreau să se întoarcă acasă cu un suvenir al Istanbulului, iar printre oaspeții săi se număra, în aprilie 1869, Edward al VII-lea al Regatului Unit, apoi Prințul de Wales, care a cumpărat de la el mai multe acuarele.

În 1866, când Prințul României, Carol I, a vizitat Istanbulul, l-a cunoscut pe Preziosi și l-a invitat în România pentru a realiza aquarele pe tema peisajelor și oamenilor țării. Preziosi a venit în România în iunie 1868 și a început să deseneze scene din

București, în 1869 Preziosi a revenit în România. Desenele sale, în creion, cerneală și aquarele se găsesc într-un caiet de schițe "La Valachie par Preziosi", aflat acum la Muzeul Municipal din București.

Preziosi a fost ucis de o descărcare accidentală de armă în timpul vânătorii. A fost înmormântat în cimitirul catolic din Yeşilköy , Istanbul.

Biserica Sărindar

Construită la începutul secolului al XVII-lea, biserica a fost puternic avariată de cutremurul din 1802 și va fi reparată patru ani mai târziu. Doar că un nou cutremur în 1838 îi provoacă iarăși stricăciuni. În cele din urmă este demolată în 1893, pe locul ei stând o vreme fântana Sărindar, ca apoi să facă loc Cercului Militar National.

Mănăstirea Radu Vodă

Pe timpul lui Mihai Vitreazul este incendiată de otomani. Abia după două decenii, în 1614, se încep lucrările de reconstrucție, sub domnitorul Radu Mihnea, de unde și numele mănăstirii.

(Autor: Laurentiu Dologa, 28 Decembrie 2013
Text copiat de pe Ziare.com Bucurestiul lui Preziosi: Istoria capitalei în picturi (I))

"Biserica Sarindar", 1869, acuarela de Amedeo Preziosi

"Dâmbovița în dreptul bisericii Radu Vodă", 1868, acuarelă de Amedeo Preziosi.

În această imagine Amedeo Preziosi surprinde un moment asemănător, dar pe râul Colentina. Deși apa era mizeră, se folosea totuși pentru băut.

Amedeo Preziosi "Dîmbovicioara", 1868, acuarelă

Sacagii, pe care îi vedem în fundalul imagini, își umpleau cu apă sacaua, un butoi așezat pe un cadru cu două sau patru roți, ei cutreierau apoi orașul în lung și-n lat și o vindeau.

(Text copiat de pe Ziare.com [Bucureștiul lui Preziosi: Istoria capitalei în picturi \(II\) Documentar](#))

Autor : Victoria Sara Dazin

"Pod peste Bucureștioara", 1869, acuarelă de Amedeo Preziosi

1. Eschil

Dacă apocrifele nu ne mint, marele autor de tragedii grecești ar fi avut parte de un sfârșit cel puțin hilar. Se spune că Eschil se plimba liniștit prin Sicilia, când a fost lovit fix în moalele capului de o broască țestoasă căzută din ghearele unui vultur!

2. Christopher Marlowe

Dramaturg englez din perioada elisabetană, Marlowe era un spirit polemic. Pofta de ceartă și dragostea pentru alcool i-au adus sfârșitul. Dramaturgul a fost înjunghiat în burtă de un bun amic, după ce petrecuseră o seară întreagă, adresându-și la beție tot felul de insulte!

3. Percy Shelley

Autorul poemului „Prometeu descătușat” a murit înecat în Golful Spezia și a fost incinerat câteva săptămâni mai târziu, când apele i-au adus trupul la mal. Aparent, nimic neobișnuit. Ceea ce puțină lume știe este că trupul lui Shelley a ars, dar inima... nu. Scriitorul suferea de o boală care a produs calcifierea mușchiului, motiv pentru care acesta a refuzat să ia foc! Inima sa a fost păstrată multă vreme într-un borcan, în biroul soției sale, Mary Shelley.

4. Francis Bacon

Scriitor englez, de felul lui, era un mare gurmand și avea convingerea că, dacă umpli un fazan cu zăpadă, ai toate toate șansele să-i păstrezi carnea proaspătă pentru mai multă vreme. Așa că a umblat brambura prin zăpadă o zi întreagă, cu

fazanul după el. S-a îmbolnăvit de pneumonie și, câteva zile mai târziu, a murit!

5. Tennessee Williams

Pe el îl știți probabil din „Pisica pe acoperișul fierbinte” și „Un tramvai numit dorință”, două piese de teatru celebre, care au dat naștere unor ecranizări cinematografice nu mai puțin celebre. Williams era narcoman, alcoolic și un fumător înrăit. A trăit 71 de ani, după care a murit înecat. Nu cu apă, nici cu pastile, ci cu capacul de la tubul său de pilule!

6. Edgar Allan Poe

Nimeni nu știe ce s-a întâmplat cu Poe. A fost găsit într-o noapte, zăcând semi-conștient pe o stradă din Baltimore, îmbrăcat în niște haine care nu-i aparțineau. A fost dus la spital, dar a murit 7 zile mai târziu. Avea 40 de ani. Era unul dintre cei mai mari poeți americani.

7. Mark Twain

S-a născut în 1835, odată cu apariția cometei Halley. Și a murit în 1910, tot odată cu ea. Pe 21 aprilie, când Halley se afla cel mai aproape de Pământ, Mark Twain a suferit un atac de cord, în urma căruia a murit.

8. Daniel Defoe

Om cu multe datorii, scriitorul a murit în mod misterios, în timp ce încerca să se ascundă de niște cămătari insistenți. Cotlonul întunecos în care s-a ascuns era foarte strâmt și lipsit de aerisire, așa că scriitorul, înțepenit acolo, nu a mai putut ieși afară și a murit asfixiat.

9. Virginia Woolf

S-a luptat o viață cu depresia și n-a rezistat decât până la vârsta de 59 de ani. Copleșită de dezastrele produse de cel de-al doilea Război Mondial și nemulțumită de întreaga ei operă, Virginia și-a umplut buzunarele cu pietre și a intrat în râul Ouse, în care s-a înecat, de bună voie.

10. Ernest Hemingway

Înainte să moară, Hemingway a avut parte de două evenimente, cu totul ieșite din comun. Avionul în care se afla, pe timpul unei călătorii în Africa, s-a prăbușit în junglă, iar la întoarcere, cel de al doilea avion, trimis pe urmele supraviețuitorilor și în care se afla... s-a prăbușit și el! Hemingway și-a petrecut ultimii ani de viață suportând niște dureri crunte. Atunci când i-a fost afectată memoria într-atât de mult, încât nu mai era capabil să scrie, a preferat să se împuște în cap.

Via ing. George Grasu

Ziceri cu Dorel Schor

CARTOFUL FIERBINTE

- * Imposibilul e contemporan cu mulți dintre noi.
- * Din struguri acri nu poate ieși un vin dulce.
- * Întotdeauna se vor afla câțiva care vor susține că viitorul e în partea opusă.
- * Proștii înghit orice și apoi au probleme cu digestia.
- * Nu înjura, dar nici nu uita înjurăturile.
- * Dacă ți se spune că ești modest, nu te lăuda cu asta (zicere ebraică).
- * Celui care uită repede, i se aduce des aminte.
- * Cartoful fierbinte se răcește mai repede dacă e făcut piure.

- * Puțină decență nu strică nici când ne punem poalele în cap.
- * Proștii mor, dar prostia e nemuritoare.
- * Un bun politician trebuie să aibe memoria scurtă
- * Promit să fiu din ce în ce mai sincer.
- * Imperfecțiunea e trufașă.
- * Mă exprim în calitate de "cap de locuitor".
- * Unul e milionar dar e foarte bolnav, altul e ministru dar e dat în judecată, alta e frumoasă dar e proastă săraca... Nu mai ai pe cine să invidiezi!
- * Unii se bat și alții câștigă.
- * Nu tot ce e logic e legal, nu tot ce e legal e logic.
- * Diferența dintre posibil și imposibil stă în particola "im".
- * Ni s-a ordonat să facem ce vrem... Dar de unde să știm noi ce vrem?
- * Când ești necorespunzător în funcție, dacă ești mic te dă afară. Dacă ești mare, te avansează.

Sfatul unui evreu pentru frații săi din marele oraș

de Zaq Harrison* via Max Tzinman

Bunicul a vândut cearceafuri Klanului

Pentru frații și surorile mele evrei liberali de pe Coasta de Est, din marele oraș: Vă rog să tăceți din gură. Antisemitismul nu este în creștere; Hillary nu este responsabilă pentru ura împotriva evreilor, iar aceasta nu a apărut brusc după ce a pierdut cele mai ușor de câștigat alegeri din istorie. Înțeleg - până în 2016, cel mai rău antisemitism cu care majoritatea dintre voi a trebuit să se confrunte a fost atunci când erați adolescenți și vreun tâmpit v-a numit evreu Bagel. Doar pentru că nu ați trăit cu antisemitismul până de curând nu înseamnă că nu a fost mereu aici. Ești ca tipul din "Field of Dreams"; nu ai văzut jucătorii pe teren până când într-o zi, poftim, erau acolo.

Eu sunt un evreu, născut și crescut în Appalachia. Comunitatea noastră evreiască era atât de mică și ne semnificativă încât până și Chabad a luat-o pe arătură. Am crescut într-un cămin strict kosher, iar familia mea se ocupa cu afacerile cu șuncă. Rădăcinile noastre evreiești sunt adânci aici: Rudele mele umblă pe aceste dealuri de mai bine de patruzeci și șapte de ani. Când eram copii, mergeam "să înotăm în râu" și, deși nu am vânat, așa cum făceau toți colegii mei de școală, așteptam cu nerăbdare a doua sâmbătă din aprilie, care era ziua de deschidere a sezonului de păstrăv. Cum de am ajuns acolo, în orașul țăranilor prin excelență? A murit catârul.

Sună idilic, dar nu a fost așa. Ceea ce voi numiți astăzi bullying, tatăl meu numea lecții de viață valoroase. În cele mai multe

zile am primit o bătaie pe terenurile de joacă și în sălile de clasă. Lucrurile s-au schimbat în bine când i-am spart nasul acelui copil în clasa a șasea. Tata a fost mai mândru de mine în acea zi decât a fost la bar mitzvah-ul meu.

Tata a avut și el încercările lui. Unchiul meu a povestit că un coleg de liceu i-a spus lui tata, în timpul războiului, că spera ca Hitler să îiucidă pe toți evreii, apoi l-a lovit pe tata cu pumnul și i-a spart nasul. L-am întrebat pe unchiul meu ce s-a întâmplat cu celălalt tip, iar el a zâmbit și a spus ...că l-au dus la spital.

Dacă ați crescut în New York și ați mers la o școală publică, probabil că ați avut trei zile libere pentru marile sărbători evreiești: două pentru Rosh Hashanah și una pentru Yom Kippur. Dacă districtul școlii tale nu era predominant evreiesc, atunci majoritatea profesorilor erau evrei.

În Appalachia aveam, de asemenea, trei zile libere pentru marile sărbători ale țăranilor: joi și vineri pentru Ziua Recunoștinței și luna următoare, prima zi a sezonului de căprioare, cunoscută ca Yom Kippur al țăranilor.

Tatăl autorului, în extrema dreaptă, cu puțin timp înainte de a se înrola în 1943 pentru a lupta în cel de-al Doilea Război Mondial. El stă alături de frații săi, toți deja în uniformă.

Deci, da, e adevărat, bunicul meu a vândut cearceafuri Klanului. James Bacon, regretatul jurnalist la faimosul "Mr. Hollywood Confidential", a scris despre bunicul meu Sam în rubrica sa, difuzată la nivel național, cu zeci de ani în urmă. Jim Bacon mi-a spus următoarele: Locuitorii din Jersey Shore, Pennsylvania, l-au tras deoparte pe bunicul într-o zi și l-au întrebat: "Sam, am auzit că le vinzi cearșafuri băieților din Klan". Bunicul, care era un comerciant ambulant bine cunoscut în zonă, a dat din cap. Ei au spus: "Sam, îți dai seama că aceștia nu sunt oameni de treabă. Înțelegi că nu te plac". Bunicul a dat din cap.

Au întrebat din nou: "Deci, Sam, de ce naiba faci afaceri cu acești nenorociți?". Bunicul și-a ridicat privirea și a explicat că "cearșafurile mă costă 5 cenți bucata, le vând "la comandă specială" cu 1,50 dolari bucata.

Au nevoie de o mulțime de cearceafuri. *מכח מלח. Machan a Leban.*" Asta înseamnă în idiș că fac o crimă de pe urma acestor idioți. Lasă-mă în pace să-mi câștig existența.

Leția evreiască pe care am învățat-o de la bunicul și de la tata este că atunci când cineva spune sau face ceva antisemit, de obicei este doar o prostie. Toată lumea are o meserie în viață; pentru unii, aceea de a fi prost. Fără văicăreli sau plângeri. Treaba noastră este să știm cine suntem și să nu compromitem asta niciodată - niciodată. Dacă se ajunge la asta, nu ezitați să vă protejați pe voi și familia voastră. În ceea ce privește localnicii... s-ar putea să fi fost în afacerea cu șuncă, dar tata spunea întotdeauna: "Nu vă țineți respirația. Nu vei fi niciodată invitat la cina de Crăciun".

Aveam o casă strict kosher și vindeam jamboane pentru a trăi. *Machan a Leban.* Pot trăi cu asta.

**Zaq Harrison a fost un fost soldat singuratic al IDF al cărui bunic a vândut cearceafuri Klanului.*

Am cerut inteligenței artificiale să analizeze opera "Unsupervised" a lui Refik Anadol la MOMA

Ce are de spus cel mai popular program de inteligență artificială de pe internet despre opera de artă bazată pe inteligență artificială a lui Anadol?

de Hrag Vartanian

Ni s-a părut corect să îi cerem celui mai popular program de inteligență artificială online, ChatGPT, să analizeze noua lucrare a artistului Refik Anadol bazată pe inteligență artificială, prezentată la Muzeul de Artă Modernă, care se confruntă cu probleme de etică. Să vedem ce are de spus această inteligență artificială.

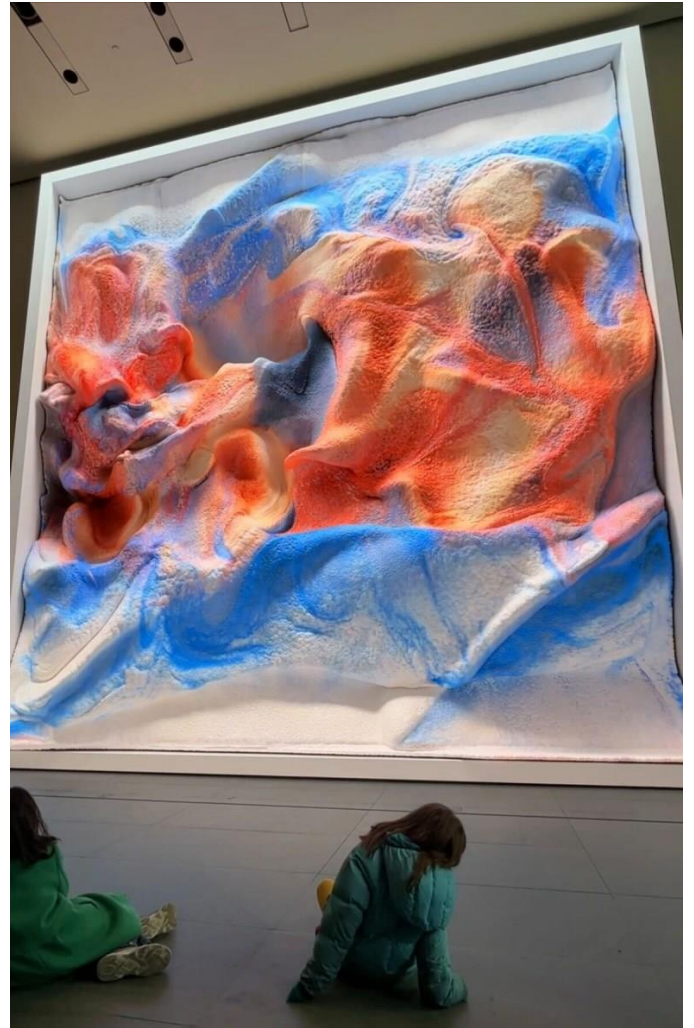
Î: Vă rugăm să scrieți o recenzie a expoziției "Unsupervised" a lui Refik Anadol de la Muzeul de Artă Modernă și să ne spuneți dacă sunteți mândru că o IA expune într-un muzeu important și care este cea mai mare critică pe care o aduceți lucrării?

R: În calitate de model de limbaj AI, nu am emoții sau opinii personale. Cu toate acestea, pot face o recenzie generală a expoziției "Unsupervised" a lui Refik Anadol la Muzeul de Artă Modernă.

Expoziția "Unsupervised" a lui Refik Anadol este o experiență unică care explorează interacțiunea dintre tehnologie și artă. Expoziția este o colecție de instalații care combină vizualizarea datelor, învățarea automată și arhitectura pentru a crea un spectacol hipnotizant de lumină și sunet.

Este impresionant să vezi o operă de artă bazată pe inteligență artificială într-un muzeu important. Este o indicație clară a cât de mult a avansat tehnologia și cum poate fi folosită pentru a crea ceva frumos și semnificativ. Utilizarea inteligenței

artificiale în artă este un concept fascinant care se află încă la început, iar expoziția de la Anadol prezintă potențialul a ceea ce se poate realiza cu această tehnologie.

Unul dintre cele mai remarcabile aspecte ale expoziției "Unsupervised" este modul în care transformă datele în artă. Prin utilizarea algoritmilor și a învățării automate, Anadol reușește să transforme datele într-o experiență vizuală captivantă. Expoziția este o dovadă a modului în care tehnologia poate fi folosită pentru a crea ceva care nu este doar plăcut din punct de vedere estetic, ci și stimulant din punct de vedere intelectual.

Cu toate acestea, o critică la adresa expoziției este aceea că ar putea fi prea ezoterică pentru unii spectatori. Deși

utilizarea tehnologiei și a inteligenței artificiale în artă este un concept interesant, s-ar putea să nu fie accesibil tuturor. Unii ar putea găsi instalațiile prea abstracte sau greu de înțeles, ceea ce ar putea diminua experiența generală.

În general, expoziția "Unsupervised" a lui Refik Anadol este o prezentare unică și impresionantă a interacțiunii dintre tehnologie și artă. Este o expoziție pe care trebuie să o vadă oricine este interesat de intersecția acestor domenii.

*Să recunoaștem că acest lucru seamănă foarte mult cu majoritatea "recenziilor scurte" din revistele standard ale industriei de artă, reflectând faptul că o mare parte din ceea ce se scrie despre artă este pur și simplu mediocru (haideti, recunoașteți). Am fost nerăbdători să aflăm mai multe, așa că editorul **Hakim Bishara** a sugerat această provocare:*

Î: Analizați opera de artă digitală "Unsupervised" a lui Refik Anadol de la Muzeul de Artă Modernă din New York dintr-un unghi post-colonial:

R: Opera de artă digitală "Unsupervised" a lui Refik Anadol este o instalație multimedia care explorează posibilitățile inteligenței artificiale și ale învățării automate pentru a genera noi forme de expresie artistică. Lucrarea folosește date colectate din diverse surse, inclusiv arhive istorice, social media și camere de supraveghere, pentru a crea o

experiență vizuală și auditivă dinamică și în continuă evoluție.

Dintr-o perspectivă postcolonială, "Unsupervised" poate fi interpretată ca un comentariu asupra dinamicii puterii și a hegemoniei culturale care stau la baza producției și diseminării cunoașterii. Lucrarea evidențiază rolul tehnologiei în modelarea înțelegerii noastre despre lume și modul în care acest proces este adesea mediat de perspective și interese occidentale.

Un mod în care "Unsupervised" reflectă această critică postcolonială este prin utilizarea arhivelor istorice. Lucrarea se bazează pe o vastă colecție de imagini și documente digitalizate din arhivele Muzeului de Artă Modernă, care includ opere de artă, fotografiile și alte artefacte culturale din întreaga lume. Prin utilizarea acestor arhive ca sursă primară de date pentru lucrare, Anadol atrage atenția asupra modului în care instituțiile occidentale au controlat din punct de vedere istoric producția și interpretarea cunoștințelor culturale.

Mai mult, prin utilizarea algoritmilor de învățare automată pentru a analiza și interpreta aceste date, "Unsupervised" ridică întrebări cu privire la obiectivitatea și neutralitatea inteligenței artificiale. Pe măsură ce lucrarea generează continuu noi modele și forme pe baza datelor pe care le primește, ea evidențiază, de asemenea, modul în care acești algoritmi reflectă prejudecățile și ipotezele creatorilor lor și ale seturilor de date pe care sunt antrenati.

În plus, "Unsupervised" încorporează imagini de supraveghere în timp real din jurul orașului New York, atrăgând atenția asupra infrastructurii de supraveghere omniprezente care funcționează în spațiile

urbane. Prin încorporarea acestor imagini în lucrare, Anadol subliniază modul în care tehnologia de supraveghere este adesea folosită pentru a monitoriza și controla comunitățile marginalizate, accentuând și mai mult critica postcolonială a dinamicii puterii și a hegemoniei culturale.

În general, "Unsupervised" poate fi văzut ca o critică postcolonială a rolului tehnologiei în modelarea înțelegerii noastre despre lume și a modului în care acest proces este adesea mediat de perspectivele și interesele occidentale. Lucrarea ridică întrebări importante cu privire la obiectivitatea și neutralitatea tehnologiei și la relația acesteia cu puterea și controlul.

AI pare să înțeleagă că tehnologia, ca și muzeele, nu este niciodată neutră.

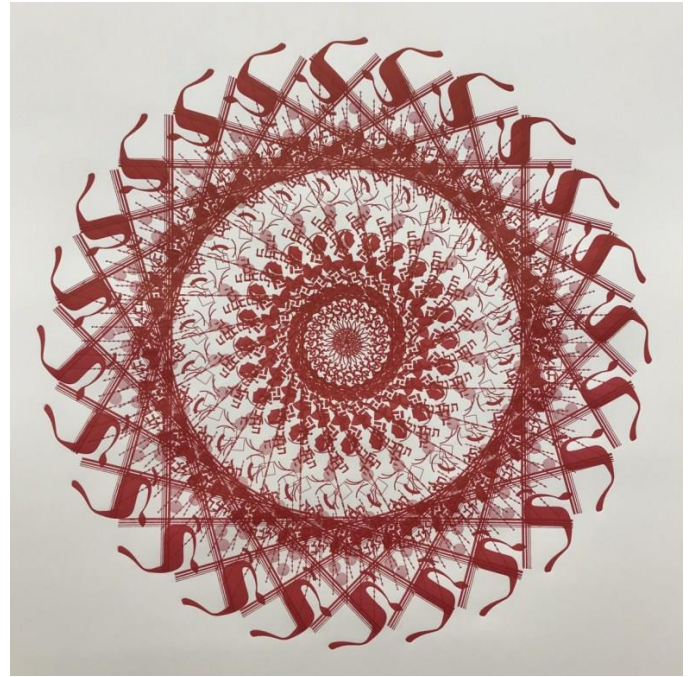
Traducere AG

Radicalizarea literei ebraice

Traducând textul în forme vizuale, Lynne Avadenka creează dialoguri meditative care transcend timpul.

Sarah Rose Sharp

Lynne Avadenka, "Invention VI"

Cu fiecare clipă care trece, cât de aproape suntem de a pierde aspecte valoroase ale culturii din lipsă de atenție? Suntem cu toții, în calitate de păstrători ai flăcării culturale, resemnați la o existență de tip Fahrenheit 451, păstrând doar amintiri ale cuvintelor care ne-au inspirat gânduri și acțiuni mărețe? Nu și Lynne Avadenka. Artistă și bookmaker, ea absoarbe puterea lecturilor sale și le transpune în forme care transcend literatura.

Pe lângă o practică personală prolifică, care include realizarea de cărți, printuri și tehnici mixte, experimentarea mecanicii de tipărire ca formă de artă grafică și serii de cercetări meticuloase legate de literatură, istorie și religie, Avadenka se află, de asemenea, la cârma magazinului comunitar de tipărituri *Signal Return* din Detroit, fondat în 2011, care sărbătorește o duzină de ani de existență prin iminenta mutare din sediul său emblematic din istorica Eastern Market într-un nou complex artistic din Eastside, Lantern.

"Lectura este radicală", spune Avadenka. La fel ca multe dintre declarațiile ei, este un sentiment simplu care poartă o profunzime uimitoare de angajament. Cine înțelege cu adevărat munca pe care o presupune crearea unui conținut lizibil dacă nu artiștii tipografi? Înainte ca cititul să fie un act radical, ceva trebuie să fie tipărit; Avadenka reușește să disemineze ideile care au o semnificație pentru ea prin faptul că își însușește mijloacele de producție. În acest sens, munca ei se referă în mare măsură la *atenția acordată*

Cum începe un poem

Pe ce alege să își acorde atenția? Aproximativ jumătate din timp, Avadenka spune povești prin intermediul unui limbaj vizual și alfabetic construit de ea însăși, la fel de des, alege texte găsite de alți scriitori, un act de implicare pe care îl vede ca pe un fel de dialog în timp. Avadenka lucrează la o traducere constantă - nu mișcarea literală de la o limbă scrisă la alta, ci procesul și mai subiectiv de traducere a conținutului scris într-un mediu vizual. Deseori, subiecții ei sunt poeți de limbă ebraică, inclusiv Dan Pagis. Poezia pare o pereche naturală pentru un mediu în care fiecare literă trebuie așezată cu grijă la locul ei, însă conținutul este cel care o obligă pe Avadenka să se angajeze într-un parteneriat cu cuvinte scrise de altcineva. O parte distinctă a lucrărilor sale se ocupă de probleme legate

de identitatea evreiască, în special în legătură cu Germania și Israel. Un corp de lucrări, (*How a Poem Begins*) (2015/16), se concentrează pe influența poetei Rahel Bluwstein.

Lucrarea titulară indică în mod literal atenția pe care Avadenka o acordă procesului, atât al ei, cât și al lui Bluwstein. Această serie de printuri fără text folosește răzuirea cu lama de ras pe suprafața unei plăci de tipar pentru a crea impresii menite să reprezinte momentul de inspirație la care face aluzie titlul. Semnele apar în relief sub forma unor seturi strânse de linii aproximativ paralele, asemănătoare unor stihuri muzicale, care se ridică în scări neregulate pe tipar, încercând să traducă mișcarea mâinii poetului pe hârtie. Asemenea unei discuții auzite prin pereții unui motel, conținutul specific este eliminat, dar tonul și gestul rămân perceptibile.

Acesta este darul lui Avadenka: captarea combinațiilor nesfârșite și schimbătoare de la intersecția dintre limbaj ca și conținut, design și impactul fizic al semnului pe pagină. Gravura lucrează în relief, astfel încât marcajul poate fi transpus direct pe placă, creând un efect care poate fi gestual și impulsiv la fel de des cum poate fi planificat și metodic. Avadenka lucrează cu fluiditate de-a lungul acestui continuum, traducând

uneori ideile în gesturi sălbatice. "După Jabès" (2013), un monoprint intaglio cu chine colle, aduce un omagiu poetului evreu-egiptean omonim **Edmond Jabès**, care a fost exilat din Egipt în 1948, prin intermediul unor semne negre care năvălesc în partea de sus și de jos a paginii precum murmurățiile unui stol de corbi furioși. Uneori, traducerile sale sunt mai literale și mai minuțioase, ca în cazul lucrării "A Season" (2010), în care poezia din Cartea Ecclesiastului din Vechiul Testament este aranjată cu ajutorul unor ovale, executate manual pe un fond de grafit pudrat. Lucrările lui Avadenka încorporează adesea elemente de text evreiesc, litere ebraice și elemente ale lumii naturale, cum ar fi scoarța de mesteacăn sau, în cazul lucrării (How a Poem Begins), o carte veche de specimene botanice care cataloghează vegetația din împrejurimile naturale ale lui Bluwstein din Israel.

După Jabès

Edmond Jabès -12 citate

- Erau gropile comune și iarba de pe ele, câmpul. Florile sunt în el. Au fost hrănite cu

oase și gânduri de oase. Parfumul lor este sperjur.

- Copilul plângea. Strigătele lui erau ace, mici ace de oțel și de sare în jurul patului, și poate chiar în jurul casei, în timpul nopții.

- Cărțile sunt locuite de monștri pe care cerneala nopții îi protejează. Trebuie să le potolim continuu apetitul.

- Vom colecta imagini și imagini ale imaginilor până la ultima, care este albă și asupra căreia ne vom pune total de acord.

- Să fiu universul, anotimpurile cuvintelor legănate, împăcate.

- Gândirea rămâne întotdeauna în urma ochiului, ceea ce ne-a făcut să credem multă vreme că o parte a lumii ne este ascunsă.

- Nu confundați dreptatea cu adevărul, pentru că dreptatea se face în numele adevărului, căutând-ul.

- Ești frumoasă pentru toate motivele mele de a te găsi frumoasă și pe care le numești iraționale.

- Cei care au grijă să-și formeze bine scrisul, cei ale căror cuvinte sunt redactate cu scrupulozitate, sunt ființe împlinite.

- Cândva a existat o mână care să ne conducă spre viață. Va exista vreodată o mână care să ne conducă spre moarte?

- Adevărul este o invenție neîncetată, deoarece se contrazice pe sine însuși și numai ceea ce este provizoriu este adevărat, numai ceea ce poate fi împărtășit.

- Șansa este explicația pe care oamenii o dau întâmplărilor neașteptate care le-au dat viața peste cap. Întâmplarea nu este o problemă pentru Dumnezeu, care nu caută să explice sau să fie explicat.

BIO

Edmond Jabès, s-a născut la 14 aprilie 1912 la Cairo și decedat la 2 ianuarie 1991 la Paris

Scriitor francez născut în Egipt într-o familie de evrei francofoni, Edmond Jabès a fost în primul rând un pod al culturii și al memoriei între țărmurile Mediteranei. El este, de asemenea, așa cum scria René Char, autorul unei opere "al cărei egal este de neegalat în epoca noastră".

Biografia lui Edmond Jabès

Marcat în tinerețe de moartea prematură a surorii sale, a publicat în 1929 diverse broșuri de poezie și a fondat împreună cu Georges Henein editura de orientare suprarrealistă *La Part du sable*. S-a împrietenit cu Albert Cossery și Andrée Chédid, doi compatrioți cu destine similare.

În 1935, l-a întâlnit pe **Max Jacob**, cu care a întreținut o corespondență publicată în 1945 de René Etiemble. Apoi s-a apropiat de **Paul Éluard**, care i-a făcut cunoscute primele sale opere. De-a lungul anilor, s-a împrietenit cu André Gide, Henri Michaux, Philippe Soupault, Roger Caillois și, după sosirea sa în Franța, cu Michel Leiris, Paul Celan, Jacques Dupin, Louis-René des Forêts, Michel de Certeau, Jean Starobinski, Yves Bonnefoy și Emmanuel Levinas.

Edmond Jabès a stabilit legături strânse cu mai mulți artiști, cum ar fi muzicianul Luigi Nono, pictorul Zoran Mušič și sculptorul Goudji. A publicat cărți în strânsă colaborare cu pictori precum Antoni Tapiès și Olivier Debré.

Profund afectat de ororile celui de-al Doilea Război Mondial, a colaborat la mai multe reviste, printre care *La Nouvelle Revue française*, începând din 1945. A fost nevoit să părăsească Egiptul natal în 1956, în timpul crizei Canalului Suez, din cauza originilor sale evreiești. Această experiență dureroasă de dezrădăcinare a devenit fundamentală pentru opera sa, marcată de o meditație personală asupra exilului, a tăcerii lui Dumnezeu și a identității evreiești, pe care spune că a descoperit-o doar în timpul plecării sale forțate. S-a mutat apoi la Paris, unde a rămas până la moartea sa.

A devenit cetățean francez în 1967 și a câștigat numeroase premii, inclusiv Prix des Critiques în 1970. În 1982, a primit Premiul Francine și Antoine Bernheim pentru Arte, Litere și Științe din partea Fundației Iudaismului Francez. Solicitat de diverse universități din întreaga lume, a fost adesea invitat să țină prelegeri sau să participe la colocvii în străinătate, în special în Statele Unite, Israel, Italia și Spania.

**

Edmond Jabès a publicat, printre altele, *Je bâtis ma demeure* (1959), prefațată de Gabriel Bounoure, o culegere care acoperă anii 1943-1957, salutată la lansare de voci atât de diferite și de fraterne precum cele ale lui Jules Supervielle, Gaston Bachelard și Albert Camus.

Opera lui Edmond Jabès a avut un impact durabil asupra operei și gândirii unor scriitori precum Maurice Blanchot și Jacques Derrida.

Charles Bukowsky

Geniul mulțimii

Există destulă trădare, ură, violență și absurditate în omul obișnuit
pentru a aproviziona orice armată în orice zi

iar cei mai buni la crimă sunt cei care predică împotriva ei
iar cei mai buni la ură sunt cei care predică dragostea
iar cei mai buni la război sunt cei care predică pacea

Cei care îl predică pe Dumnezeu, au nevoie de Dumnezeu

Cei care predică pacea nu au pace
cei care predică pacea nu au dragoste

Feriți-vă de predicatori
Feriți-vă de cei care știu
Feriți-vă de cei care citesc mereu cărți
Feriți-vă de cei care fie detestă sărăcia fie se mândresc cu ea
Feriți-vă de cei care se grăbesc să laude pentru că au nevoie de laudă în schimb
Feriți-vă de cei care se grăbesc să cenzureze ei se tem de ceea ce nu cunosc.
feriți-vă de cei care caută constant mulțimi pentru că
ei singuri sunt un nimic
Ferește-te de bărbatul obișnuit, de femeia obișnuită.
Ferește-te de dragostea lor, dragostea lor e mediocră

dar ura lor este genială
Există suficient geniu în ura lor ca să te ucidă pentru a ucide pe oricine
Nevrând singurătate,
Nu înțeleg singurătatea.
ei vor încerca să distrugă orice care diferă de al lor.
să nu fie capabili să creeze artă

nu vor înțelege arta
își vor considera eșecul lor ca și creatori doar ca un eșec al lumii.
nu vor fi capabili să iubească pe deplin vor crede că iubirea ta este incompletă și atunci te vor urî
iar ura lor va fi perfectă

ca un diamant strălucitor
ca un cuțit
ca un munte
ca un tigru
ca o otravă

cea mai bună artă a lor

<https://youtu.be/gUR2Oe2VzB4>

Ilustrație: Ludmila Shumilova

Vântul – Viorel Ilișoi

Unde s-a dus vântul care-a trecut pe aici?
Parfumul tău, încremenit în aer, deodată se prăbușește pe podeaua murdară
bucată cu bucată.

După cine a plecat vântul? Ochii se închid ca să vadă, obloanele cad peste ferestre ca să uităm totul,
mâna țepăună cade peste un cuvânt neterminat.

Ehei, vântul, când trecea pe aici,
tânăr și vesel, cu zările-n gleznă,
umplea toată casa, lăsând loc doar pentru
tripurile noastre amestecate în beznă.

Ne ducea pe amândoi peste tot
fără să ne miște din loc și
ne făcea inimile să vrea
încă o zi, încă o zi, încă o zi,
ca să se scalde în sânge,
una de la alta să-l bea.

Nu putem ține vântul să nu mai plece,
nu-l mai putem aduce înapoi, nu-i știm
drumul.

La ce bun acum perdelele albe,
la ce bun parfumul?

Ușile cine le mai deschide acum?
Ferestrele cine le mai bate? S-a dus.
Cocoșul de tablă de pe acoperiș ruginește,
nu mai avem la ce privi în sus.

Nu mai trece vântul pe aici,
nimic nu ne mai trezește din letargie,
nimeni nu mai răsfoiește filele
cărților de poezie,
nimic nu ne mai înfioară zilele.

Acum ți-e teamă să mai fii femeie,
vrei să fii păpădie.

Via MAX

Pozne cu MARCEL LUPU VERSURI ȘI PROZĂ - II

Panseuri

În cei 62 de ani de lucru în Israel am primit
mai multe laude de cât salariu.

Au trecut vremurile când pentru a fi
recunoscut ca poet național trebuia să mori
internat la balamuc sau bolnav de
tuberculoză galopantă!

Când un poet curăță usturoi oare muzele
fug? Am încercat și nimeni n-a fugit. Deci
nu sunt poet?

Când un poet taie ceapă oare muzele plâng?
Nu! Doar poetul lăcrimează.

Fiind actor de teatru el are nevoie de tot
publicul.
O mică parte din public are nevoie de el. Azi
toți au televizor.

Anastasia a fost adormită cu hipnoză și de
atunci există anestezia?

Depinde cum e scris cuvântul:

Patolog - medic care studiază bolile și pune
diagnostic prin auotpsie.

sau

Pat olog - pat cu un picior rupt.

Presbiterian – creștin calvinist
sau în traducere marceliană: un om la
pământ!
pres bi terian - pământean presat de două
ori.

Pres - presat; Bi - de două ori; Terian -
pământean

Lunaticii trebuie să fie deselenizați. Altfel
rămân somniali...

Triluri fără cuvinte – vocalize.

Gargara – vocaclisme?

Ce este atât de greu să fi ca pe vremea
acelor vremuri când vremurile erau încă
vremuri bune??

Fiind născut în Zodia de Pești/ de ce te
miri, bădie,/și stai și te uimești/că eu scriu
poezie?

Nu spunea vorba din străbuni:

”ce naște din pește - artist se numește?”
(Între noi fie vorba, n-am știut că icrele
sunt artiști! Marcel)

Nu ești pregătit niciodată să mori chiar dacă sentimentul persistă uneori cu anii și simți că-ți pierzi răbdarea căutând să înțelegi de unde pot veni pericolele. Este suficient uneori să deschizi ochii și să vezi în profunzime, trecând peste amănuntele ce încarcă inutil realitatea. Să te afli într-o veghe continuă este greu. Îți amorțește corpul și devii imun. Nimeni nu știe ce anume determină astrele să rezerve fiecăruia un rost diferit. Cert este că nicio zi nu seamănă cu alta. Ziua în care am plecat la drum era una liniștită, absența norilor încurajându-ne. Am urcat într-un ARO, patru persoane. Șoferul avea în dreapta pe directorul institutului la care lucram cu toți, un individ scund, lipsit de personalitate, numit politic, sechestrat propriilor idei din care nu comunica nimănui. Călătoria în care pornisem avea ca scop prospectarea oportunităților capitalei în a găsi clienți pentru închirierea spațiilor de care răspundea institutul. Acesta, deși modest și nemaigăsindu-și locul într-o economie de piață ce-i redusese din sfera de activitate, era locul unde altădată, se stabileau strategii și se realizau proiecte de mare anvergură.

Din spatele autovehiculului puteam să observ în liniște peisajul și păsările cerului. Eram cu toții tăcuți și gândurile ne însoțeau pe drumul plin de serpentine. Se circula fără agitație inutilă. Liniștea din interiorul mașinii era propice pentru somn, toată această tăcere părea o amnistie ce ne stăpânea emoțiile. Fiecare ne ascundeam gândurile. Ne aruncam priviri într-un dialog mut. Timpul era suveran și blând cu răbdarea noastră.

Drumul orășenesc odată terminat, am intrat pe autostradă. Spațiul de rulare s-a lărgit, sunt patru benzi, viteza a crescut, dar nu și aglomerația. Ziua se anunța caniculară. Mașina cu fiecare kilometru parcurs se deplasa mai rapid, nerăbdarea șoferului fiind proporțională cu năduful său. Sub capotă motorul începea să fiarbă. Spațiul era înghițit sub ochii noștri, dar timpul parcă trecea ca melcul, târându-se cu greu. Tăceam, din când în când ațipeam pentru câteva momente, spre deosebire de director care adormise cu bine în scaunul său. Părea că indiferența stăpânea mașina. Clipele erau și ele prizoniere caniculei. O clipă de neatenție și brusc în fața autoturismului a oprit un camion. Cerul fără nori a fost străbătut de un fulger care ne-a orbit. Șoferul, bulversat, a clipit suficient cât să intre în camionul oprit. Spațiul părea că se comprimă. Nu mai aveam cuvinte. Asistam cum tabla mașinii se strânge precum burduful unui acordeon manevrat cu energie, sparge fruntea șefului și-l decapitează. Mișcarea a fost atât de puternică și rapidă încât nici eu nu m-am putut feri și nici nu am simțit cum mi se sparge arcada ochiului drept. Zgomotul ciocnirii se pierde în hărmălaia iscată și-n care șirul de mașini ce ne urma s-a înfipt în spatele nostru. Eram buimac, năucit. Cum totul s-a petrecut într-o singură clipă? Nu realizam încă adevărata dimensiune a momentului. De pe bancheta din spate priveam fără să pot rosti un cuvânt. Prietenul cu care plecasem de la institut, zăcea cu burta pe podeaua vehiculului. Se lovise și el la frunte. În stânga drumului ardea liziera care se aprinsese de la fulgerul picat asupra ei. – Cum și de ce se întâmplase totul? De ce nu l-am atenționat pe șef, doar am văzut tabla cum venea spre el? Puteam să-l salvez! Să-l fi trezit. Nu pot să accept că este mort.

Puteam să-l salvez, să-l fi tras de mână. Sunt vinovat. Nu pot accepta că un om a murit în fața mea.

Ochiul meu era invadat de sânge. Aveam o durere cumplită de cap ca și cum m-aș fi lovit de un zid și lângă mine, în scaunul ce-l ținea prizonier, era leșul șefului. Din camionul de care ne lovisem ieșea fum, părea că ceva ardea în el.

Șoferul nostru se lovise de parbriz și leșinase. Cumplită era căldura ce ne tortura, o simțeam și mai acută acum, în urma accidentului. Se aud sirenele, vin poliția și mașinile pentru descarcerare.

Senzația de vinovăție mi se accentua. Ceva se lupta în mine și-mi rupea inima. – Cum putuse să se întâmple așa nenorocire? De ce am fost martor? De ce trebuia să asist la așa ceva? O acută stare de anemie mă stăpânea ca și cum se rupsese ceva acolo în interiorul meu. Puteam intui nevinovăția, însă conștiința nu accepta decât starea de implicare, de vinovăție. Eram precum copacii din liziera ce ardea, vinovați că se găseau în locul nepotrivit și tocmai asupra lor căzuse fulgerul.

Din mine se desprinsese jumătatea nevinovată pe care nu o puteam accepta ca și cum nu mi-ar fi aparținut. Prins în lupta ce mă acaparase, mă chinuiam să înțeleg. Cel mai greu lucru este să înțelegi, să te desprinzi din înlănțuirea faptelor și să-ți păstrezi liniștea și judecata dreaptă. Poliția, cu ceva efort, ne-a scos dintre fiarele contorsionate. Am urcat în prima mașină ce pleca la spital. Dar la care spital? Accidentul avusese loc pe teritoriul județului Dâmbovița, trebuia să merg la spital la Târgoviște. Dar cum mașina era chemată la București, am mers în Capitală. Focul lizierei se desfăcuse într-o mare de flăcări, în mijlocul cărora vedeam ca într-o oglindă, chipul șefului ce dorea să-mi

vorbească. Tocmai el, care altădată tăcuse și pe care mă străduiam să-l înțeleg după gesturile comunicării nonverbale. Ca într-o suprafață cu oglinzi negre îi vedeam trupul despicat. Se răstema la mine, acuzându-mă. Ajunși în curtea spitalului, poliția ne-a îndrumat la camera de gardă. Căldura nu cedase, ne sufocam în aerul rarefiat din încăpere. Simțeam că ziua îmi va oferi noi surprize.

Am explicat asistentelor condițiile în care se produse teribilul accident.

– Mergeți la Dâmbovița, mi s-a spus, accidentul a avut loc pe teritoriul acestui județ.

Nici gând nu doream să merg acolo, nici nu aveam cu ce. Am insistat să rămân. Sângele se încheaga pe arcada spartă. A venit un doctor ce m-a luat în primire:

– Aveți vaccinul antitetanos?

– Nu, am răspuns.

Un alt doctor, mai tânăr, un stagiar, mă ia în cabinetul său. Anesteziat, nu simt durerea, în timp ce acesta îmi coase arcada. Aștept să termine operația.

Se deschide ușa și intră un doctor în vârstă care, ca un vultur, se adresează nervos tânărului:

– Ce faci, îmi iei pacienți?

Stagiarul, deși vădit stingherit, își vede de operație și nu răspunde.

– Ți-am dat eu voie? Măcar ai verificat? Știi că la Târgoviște a apărut un individ cu aceleași semnalmente, tot din accidentul de pe autostradă?

Eu aștept impasibil ca intervenția chirurgicală să se termine.

– Cum un alt pacient cu semnalmentele mele?

– Este imposibil!

– Dar cine să fie cei doi? Directorul și șoferul sunt morți. Colegul mă așteaptă la intrarea în spital.

Rememorez evenimentul. Nu înțeleg ce s-a

întâmplat.

– Tinere, eu hotărâsc cine este operat și care este medic în această clinică! Ai reținut tinere coleg?

Stagiarul mă privește cu calm și-mi zice:

– Să vii marți, să-ți scot firele!

Eu mă ridic, mulțumesc și plec. La intrare, colegul își bea liniștit cafeaua, mă vede și vine spre mine:

–Gata? Mergem? Ești bine?

Eu îi răspund că da.

Un gând nu-mi dă pace: cine să fie pacientul din Târgoviște? În mod firesc, accidentul fiind pe teritoriul județului Dâmbovița trebuia să ajung acolo, însă graba m-a condus la București. Cine s-a prezentat în numele meu?

Prin București am trecut în viteza taxiului, fără să-i apreciem frumusețile. Ne grăbeam să prindem un autocar spre casă. Dar anotimpul nu ne era indiferent, culorile sale ne invadau prin geamurile mașinii. În autogară, la sfârșit de săptămână, era multă frământare, oameni de toate vârstele, oameni și bagaje. În autocar, iau loc la geam, colegul merge în spate să poată dormi. Autocarul pleacă. Deși începe ploaia drumul părea liniștit. După o oră de mers în fața autocarului apare o turmă de oi. Din cauza vitezei mari, a carosabilului umed și a manevrelor de evitare a turmei are loc explozia unui pneu al autocarului. Șoferul oprește și coboară. Ușa rămâne deschisă. În acest scurt răstimp un tânăr urcă și vine lângă mine. Poartă aceleași haine ca ale mele, dar șapca picată pe frunte îi acoperă fața.

Mi se adresează:

– Sunt eu!

Este identic cu mine. Nu-mi vine să cred.

Îl privesc uimit.

– Suntem, îmi spune!

– Nu înțeleg cum suntem?

– Da, tu ești partea ta negativistă, sceptică. De tine m-am separat. Sunt partea optimistă. Amândoi suntem întregul.

– Cum poți să spui asta, îl întreb. Adică ne-am îndepărtat? Când? Cum?

– În momentul accidentului eram împreună. Tu te-ai acuzat de tragedie, că nu ai putut salva directorul. Dar nu ai dreptate. Devin sceptic, enervat, chiar nu mă gândisem niciodată că mă pot împărți, separa. Și apoi, nu am putut să-l salvez. Dacă îl trezeam, altfel ar fi fost finalul. Cel de lângă mine mă privește cu compătimire.

– Nu ești vinovat, nu tu ai produs accidentul. Cum nu puteai să-l previi a fost întâmplare predestinată!

– Trebuia să-l trezesc, să nu-l las să doarmă.

– Ce ai fi reușit? Nu era loc să se poată feri. Nu putea sări. Și-ar fi văzut moartea cu proprii ochi și ar fi suferit mai mult. Așa a trecut mai ușor către lumea de dincolo. Lasă-l să doarmă, nu-l mai aminti.

Din spate un călător mă apostrofează:

– Taci naibii că ne-ai înnebunit! Cu cine vorbești?

Am tăcut căutând logica în sânul celor spuse. Din depărtare drumul părea mai îngust, iar pe cărarea către stele chipul directorului se distanța senin.

După momentul schimbării pneului șoferul reveni, privi către mine și mi se adresă:

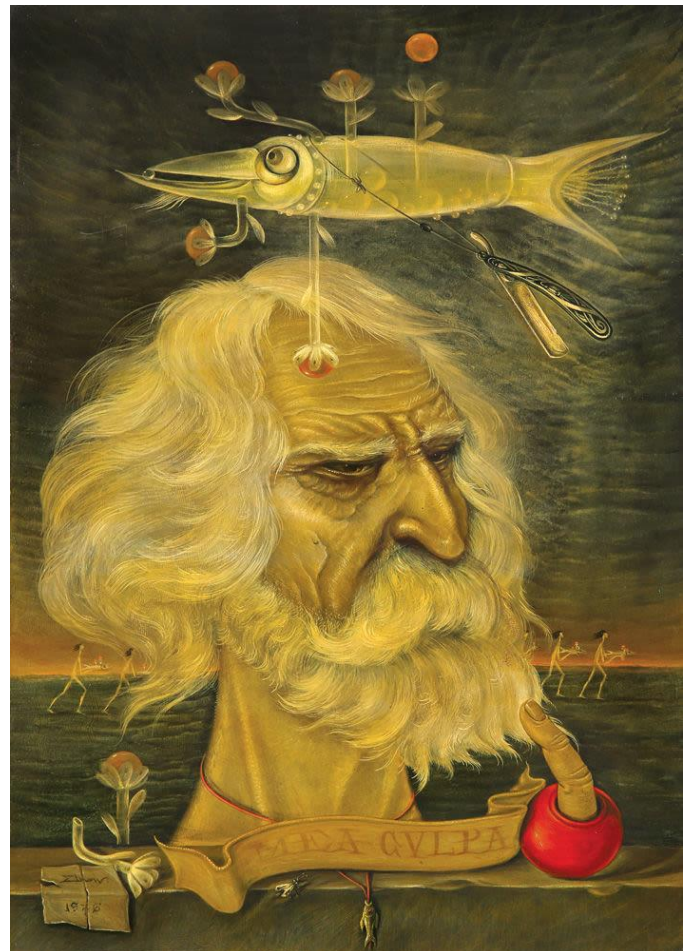
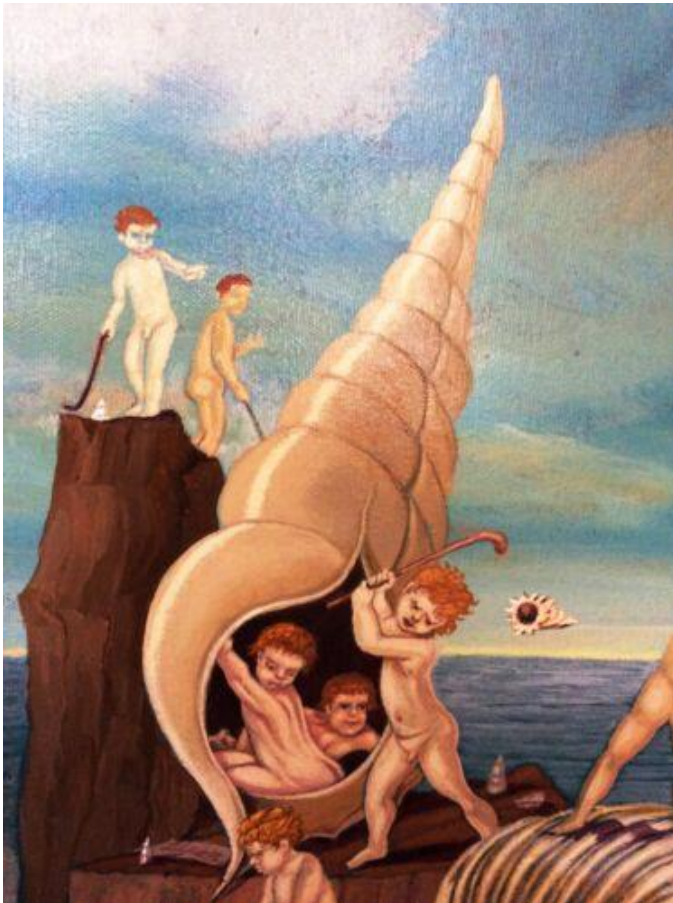
– A urcat cineva?

Lângă mine era doar o șapcă lăsată pe speteaza scaunului

– Nu, putem merge spre casă, i-am spus. În noapte drumul ne aștepta, era un autocar în drumul său.

Cristian Ovidiu Dinica

Baruch Elron

Ceramică la Santa Fe

"Water jar" by Franklin Peters (Acoma Pueblo) (2011)

"Pitcher" by Shelden Nuñez-Velarde (Jicarilla Apache) (1995),

Pottery from Tamaya (Santa Ana Pueblo)

Decalogul șoferului

(Dorin David)

1. Eu sunt Codul tău rutier, să nu ai alt cod în afară de mine.
2. Să nu-ți faci chip cioplit de pilot de curse și nici să nu-ți închipui că ești.
3. Să nu iei în deșert semnele de circulație.
4. Adu-ți aminte de frână, ca s-o folosești în toate cele șase zile, și iară în ziua a șaptea.
5. Cinstește pe ceilalți participanți la trafic ca pe tatăl tău și pe mama ta.
6. Să nu ucizi pietoni.
7. Să nu accelerezi ca un desfrânat.
8. Să nu furi fața altei mașini.
9. Să nu faci slalom împotriva aproapelui tău.
10. Să nu poftești la poziția în trafic a altuia, să nu-i faci cu farurile să-ți facă loc, ci să depășești când poți, în siguranță.

AI - Probleme pe drum de Oshan Jarow

Nu a durat mult până când noul chatbot Microsoft cu motor de căutare bazat pe inteligență artificială - cu numele de cod "Sydney" - a afișat o listă din ce în ce mai mare de comportamente defective după ce a fost introdus la începutul lunii februarie, cu izbucniri ciudate, de la declarații de dragoste neîmpărtășite până la prezentarea unor utilizatori ca fiind "dușmani".

Oricât de asemănătoare cu cele umane ar fi părut unele dintre aceste schimburi, probabil că nu erau primele mișcări ale unei mașini conștiente care își zdruncină cușca. În schimb, izbucnirile lui Sydney reflectă programarea sa, absorbind cantități uriașe de limbaj digitalizat și replicând ceea ce îi cer utilizatorii săi. *Altfel spus, ne reflectă sinele nostru online.* Iar acest lucru nu ar fi trebuit să fie surprinzător - obiceiul roboților de chat de a ne oglindi pe noi înșine este mult mai vechi decât meditația lui Sydney cu privire la faptul că există un sens în a fi un motor de căutare Bing. De fapt, există încă de la introducerea primului chatbot notabil, acum în urmă cu aproape 50 de ani.

În 1966, **Joseph Weizenbaum**, informatician la MIT, a lansat ELIZA (numită după fictiva Eliza Doolittle din piesa de teatru Pygmalion, scrisă de George Bernard Shaw în 1913), primul program care a permis un fel de conversație plauzibilă între oameni și mașini. Procesul a fost simplu: După modelul psihoterapiei de tip Rogerian, ELIZA reformula orice intrare de vorbire care i se dădea sub forma unei întrebări. Dacă îi spuneai că o conversație cu prietenul dvs. v-a lăsat supărat, vă putea întreba: "De ce ești supărat?".

În mod ironic, deși Weizenbaum proiectase ELIZA pentru a demonstra cât de superficială este starea conversației dintre oameni și mașini, acesta a avut efectul opus. Oamenii erau vrăjiți, angajându-se în conversații lungi, profunde și private cu un program care era capabil doar să le reflecte cuvintele utilizatorilor. Weizenbaum a fost atât de deranjat de reacția publicului încât și-a petrecut restul vieții avertizând împotriva pericolelor de a lăsa computerele - și, prin extensie, domeniul inteligenței artificiale pe care a contribuit la lansarea sa - să joace un rol prea mare în societate.

ELIZA și-a construit răspunsurile în jurul unui singur cuvânt cheie de la utilizatori, ceea ce a făcut ca oglinda să fie destul de mică. Roboții de chat de astăzi reflectă tendințele noastre extrase din miliarde de cuvinte. Bing ar putea fi cea mai mare oglindă pe care omenirea a construit-o vreodată, iar noi suntem pe punctul de a instala peste tot o astfel de tehnologie de **inteligență artificială generativă**.

Preocupările lui Weizenbaum, devin din ce în ce mai relevante cu fiecare nouă versiune. Dacă un simplu program academic din anii '60 a putut afecta oamenii atât de puternic, cum ne va schimba relația noastră tot mai intensă cu inteligențele artificiale exploatare pentru profit? Sunt mulți bani de făcut din ingineria inteligenței artificiale care joacă un rol activ în folosirea comportamentelor noastre spre o mai mare predictibilitate. Acestea sunt oglinzi cu două sensuri. Riscul, așa cum a văzut Weizenbaum, este că, fără înțelepciune și deliberare, am putea să ne pierdem în propria noastră reflexie distorsionată.

Weizenbaum nu credea că vreo mașină ar putea vreodată să imite cu adevărat - și cu atât mai puțin să înțeleagă - conversația umană. "Există aspecte ale vieții umane pe

care un computer nu le poate înțelege - nu poate", a declarat Weizenbaum pentru New York Times în 1977. "Este necesar să fii o ființă umană. Iubirea și singurătatea au de-a face cu cele mai profunde consecințe ale constituției noastre biologice. Acest tip de înțelegere este, în principiu, imposibil pentru computer".

De aceea, ideea de a modela ELIZA după modelul unui psihoterapeut Rogerian a fost atât de atrăgătoare - programul ar putea purta pur și simplu o conversație punând întrebări care nu necesită un fond profund de cunoștințe contextuale sau o familiaritate cu dragostea și singurătatea.

Numită după psihologul american **Carl Rogers**, psihoterapia Rogeriană (sau "centrată pe persoană") a fost construită în jurul ascultării și reformulării a ceea ce spune un client, mai degrabă decât oferirea de interpretări sau sfaturi. "Poate că, dacă m-aș fi gândit la asta cu 10 minute mai mult", scria Weizenbaum în 1984, "aș fi ajuns la rolul unui barman".

Pentru a comunica cu ELIZA, oamenii tastau la o mașină de scris electrică care transmitea textul lor către program, care era găzduit pe un sistem MIT. ELIZA scana ceea ce primea pentru a găsi cuvinte cheie pe care le putea întoarce într-o întrebare. De exemplu, dacă textul dvs. conținea cuvântul "mama", ELIZA ar putea răspunde: "Ce părere aveți despre mama dvs.?". Dacă nu găsește niciun cuvânt cheie, va reveni la o simplă întrebare, de tipul "Spune-mi mai multe", până când va primi un cuvânt cheie în jurul căruia să poată construi o întrebare.

Sydney ne-a arătat mai mult din noi înșine decât ne este permis.

Dacă ELIZA a fost atât de superficială, de ce a fost atât de relativă? Deoarece răspunsurile sale au fost construite din

introducerea imediată a textului de către utilizator, a vorbi cu ELIZA a fost practic o conversație cu tine însuși - ceva ce majoritatea dintre noi facem toată ziua în mintea noastră. Cu toate acestea, aici era un partener de conversație fără personalitate proprie, care se mulțumea să continue să asculte până când i se cerea să ofere o altă întrebare simplă. Faptul că oamenii au găsit alinare și catharsis în aceste ocazii de a-și împărtăși sentimentele nu este chiar atât de ciudat.

Dar aici este punctul în care Bing - și toate modelele lingvistice mari (LLM) asemănătoare - diferă. A vorbi cu generația actuală de chatbots înseamnă a vorbi nu doar cu tine însuși, ci cu aglomerări uriașe de vorbire digitalizată. Iar cu fiecare interacțiune, corpul de date de instruire disponibile crește.

LLM-urile sunt ca niște numărători de cărți la o masă de poker. Ei analizează toate cuvintele care au venit înainte și folosesc aceste cunoștințe pentru a estima probabilitatea de a ști ce cuvânt va veni cel mai probabil în continuare. Deoarece Bing este un motor de căutare, acesta începe tot cu o solicitare din partea utilizatorului. Apoi, construiește răspunsuri cuvânt cu cuvânt, actualizând de fiecare dată estimarea celui mai probabil cuvânt următor.

Odată ce vom vedea chatbots ca pe niște motoare de predicție mari care lucrează pe baza datelor online - mai degrabă decât ca pe niște mașini inteligente cu idei proprii - lucrurile devin mai puțin înfricoșătoare. Devine mai ușor de explicat de ce Sydney a amenințat utilizatorii care au fost prea curioși, a încercat să dizolve o căsătorie sau și-a imaginat o latură mai întunecată a sa. Toate acestea sunt lucruri pe care le facem noi, oamenii. În Sydney, am văzut cum sinele nostru online ne prezicea

înapoi la noi. Dar ceea ce este încă înfricoșător este faptul că aceste reflecții merg acum în ambele sensuri.

De la influențarea comportamentelor noastre online până la îngrijirea informațiilor pe care le consumăm, interacțiunea cu programele mari de inteligență artificială ne schimbă deja. Acestea nu mai așteaptă pasiv să ne aștepte aportul. În schimb, IA modelează acum în mod proactiv părți semnificative din viața noastră, de la locurile de muncă la sălile de judecată. În special în cazul roboților de chat, îi folosim pentru a ne ajuta să gândim și pentru a da formă gândurilor noastre. Acest lucru poate fi benefic, cum ar fi automatizarea scrisorilor de intenție personalizate (în special pentru candidații în care engleza este a doua sau a treia limbă). Dar poate, de asemenea, să restrângă diversitatea și creativitatea care rezultă din efortul uman de a da glas experienței. Prin definiție, LLM-urile sugerează un limbaj previzibil. Sprijiniți-vă prea mult pe ele, iar acel algoritm de predictibilitate devine o oglindă a noastră.

* **Oshan Jarow** este bursier la Future Perfect, unde se concentrează pe economie, studii de conștiință și varietăți ale progresului. Înainte de a se alătura firmei Vox, a co-fondat Biblioteca Posibilităților Economice, unde a condus cercetările politice și strategia mediei digitale.

Cărți Editura SAGA

